

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO  
Kauppakorkeakoulu

VALOKUVAT JA GRAAFIT PÖRSSIYHTIÖIDEN  
VUOSIKERTOMUKSISSA

Laskentatoimen pro gradu -tutkielma

6.10.2011

Laatija: Ville Koskiniemi

Ohjaaja: Marko Järvenpää



# TIIVISTELMÄ

Tekijä: Ville Koskiniemi

Työn nimi: Valokuvat ja graafit pörssiyrityöiden vuosikertomuksissa

Oppiaine: Laskentatoimi

Työn laji: Pro gradu -tutkielma

Aika: 6.10.2011

Sivumäärä: 63

Tiivistelmä – Abstract:

Yritykset julkaisevat vuosikertomuksia antaakseen moninaisille sidosryhmilleen tosiasioihin perustuvaa tietoa toiminnastaan. Kuvia käytetään vuosikertomuksissa moniin tarkoituksiin, mutta erityisesti myös luomaan mielikuvia yrityksestä ja sen suhteesta ympäröivään yhteiskuntaan. Tutkielmassa on luotu katsaus vuosikertomuksissa esiintyviin kuviin ja graafeihin sekä niiden luonteeseen ja tarkoitukseen.

Keskeisenä motiivina on ollut tutkia sitä, että pyritäänkö näillä elementeillä vaikuttamaan positiivisesti lukijoiden mielikuviin yrityksestä.

Tutkimusmenetelminä on käytetty niin kvalitatiivisia kuin kvantitatiivisiakin keinoja painotuksen ollessa kvalitatiivisella puolella hermeneuttisen analyysin muodossa.

Tutkimus osoittaa, että pörssiyrityöiden vuosikertomuksissaan käyttämät kuvat ja graafit ovat vaikutelmallisesti pääasiassa neutraaleja, eikä niillä siten rakenneta erityisen positiivista mielikuvaa yrityksestä ja sen harjoittamasta toiminnasta. Kuvien luokittelu ja niiden sisällä olevat hienovaraiset positiiviset tekijät, kuten hymy, vaativat kuitenkin tarkempaa tutkimusta, jotta voitaisiin ymmärtää paremmin niiden toimintamekanismeja katsojan kannalta.

Tutkimuksen tulos ei täysin vastannut odotettua, sillä aikaisempi kansainvälinen tutkimus antoi viitteitä mahdollisista positiivisista vaikutusyrityksistä.

Tutkimuksen puutteet ovat aineiston valintaa ja kuvien luokittelua ohjanneessa subjektiivisuudessa. Toisaalta tämän tyyppistä tutkimusta on lähes mahdotonta tehdä täysin objektiivisesti – erityisesti kuvien luokittelussa katsojan oma konteksti on aina osa tilannetta.

Asiasanat: vuosikertomus, valokuva, graafi, punctum, studium

Säilytyspaikka: Jyväskylän yliopiston kauppakorkeakoulu



# SISÄLLYS

<b>1</b>	<b>JOHDANTO</b> .....	<b>7</b>
1.1	TUTKIMUSKYSYMYKSET .....	8
1.2	TUTKIMUSPARADIGMOISTA .....	8
1.2.1	Paradigmat .....	8
1.2.2	Kriittinen teoria ja konstruktivismi.....	9
1.2.3	Subjektivismi ja hermeneutiikka .....	10
1.2.4	Taloustieteen konventiot .....	11
1.2.5	Tutkimuksen positio .....	12
<b>2</b>	<b>TEOREETTINEN VIITEKEHYS</b> .....	<b>13</b>
2.1	DAVISON JA BEATTIE & JONES.....	13
2.2	KUVIA JA GRAAFEJA TUTKIMASSA .....	16
2.3	VUOSIKERTOMUSTEN TUTKIMUKSESTA .....	17
2.4	MUUT TUTKIMUKSET .....	18
<b>3</b>	<b>AINEISTO</b> .....	<b>20</b>
<b>4</b>	<b>TUTKIMUSMENETELMÄT JA ANALYYSI</b> .....	<b>23</b>
4.1	TUTKIMUSMENETELMÄT .....	23
4.1.1	Suunnitelma .....	23
4.1.2	Toteutus .....	23
4.2	AINEISTON ANALYYSI .....	29
4.3	HUOMIOITA JA ESIMERKKEJÄ VUOSIKERTOMUKSISTA .....	29
<b>5</b>	<b>TULOKSET</b> .....	<b>47</b>
5.1	VALOKUVAT VUOSIKERTOMUKSISSA .....	47
5.2	GRAAFIT VUOSIKERTOMUKSISSA .....	48
5.3	SIVUMÄÄRÄ & VALOKUVIEN JA GRAAFIEN SUHTEELLINEN MÄÄRÄ .....	49
5.4	GRAAFITYYPIT .....	50
5.5	KUVATYYPIT .....	51
5.6	HYMYJEN LUKUMÄÄRÄ.....	52
5.7	YRITYS YRITYKSELTÄ .....	53
<b>6</b>	<b>JOHTOPÄÄTÖKSET</b> .....	<b>54</b>
6.1	VALOKUVIEN JA GRAAFIEN MERKITYS VUOSIKERTOMUKSISSA .....	54
6.2	TULOKSET SUHTEESSA AIKAISEMPAAN TUTKIMUKSEEN .....	55
6.3	POHDINTA .....	56
	<b>LÄHTEET</b> .....	<b>58</b>



# 1 JOHDANTO

Yritykset julkaisevat vuosikertomuksia antaakseen moninaisille sidosryhmille tosiasioiden perustuvaa tietoa toiminnastaan. Suuri osa raporteissa esitetyistä tiedoista käy läpi puolueettoman tarkastuksen esimerkiksi tilintarkastajan tai sertifioidun auditoinnin kautta. Kuvia ja graafeja käytetään moderneissa vuosikertomuksissa runsaasti. Ne toimivat koristeellisina elementteinä, mutta myös luovat mielikuvia yrityksestä ja sen suhteesta ympäröivään yhteiskuntaan.

Tutkimuksessani olen luonut katsauksen vuosikertomuksissa esiintyviin kuviin ja graafeihin. Erityisesti näiden elementtien luonne ja tarkoitus on ollut tarkastelun kohteena. Kiinnostukseni aihetta kohtaan juontaa juurensa syksynä 2010 luennoidulta Social and Environmental accounting -kurssilta, jonka seminaariosuudessa kävimme läpi useita erilaisia vuosikertomuksia niin suomalaisista kuin ulkomaisistakin yrityksistä seminaariesitelmien kautta.

Kuvia ja graafeja käytettiin vuosikertomuksissa varsin vaihtelevasti, mutta oman tulkintani mukaan siellä, missä kuvia oli, niiden tarkoitus oli luoda positiivisia mielikuvia yrityksestä ja sen harjoittamasta toiminnasta - teollisuudenalasta ja toiminnan laadusta huolimatta. Joidenkin kuvien ja graafien rajaus, asettelu, asteikko tai asiayhteys oli selvästi tarkoitushakuinen tai jopa harhaanjohtava.

En tiedä, kertooko tämä enemmän vuosikertomusten lukijoista vai niiden tuottajista. Kansanomainen johtopäätös olisi varmaankin se, että tämän perusteella lukijat ainoastaan selailevat kertomuksia sen enempää syventymättä itse asiaan. Ja toisesta suunnasta katsottuna yritykset puolestaan tiedostavat tämän ja piilottavat negatiiviset asiat sopivalla muotoilulla tai muilla tyylikeinoilla. Tietysti on sidosryhmiä, jotka varmasti lukevat vuosikertomukset erittäinkin tarkasti - heille tällaiset käytetyt tehokeinot paljastuvat helposti ja he ovat näistä myös tietoisia. Myös jotkut yritykset ovat tiedostaneet asian ja ryhtyneet selvästi toimiin raportointinsa laadun parantamiseksi.

Aiheeseen liittyen on saatavilla aikaisempaa kansainvälistä tutkimusta, mikä helpottaa siihen tarttumista. Joka tapauksessa tutkimusote on vahvasti poikkitieteellinen ja taloustieteilijälle hieman poikkeuksellinen. Haastavan aiheesta tekee se, että kotimaisessa kentässä tutkimusaihe oli ainakin tekemieni hakujen perusteella toistaiseksi tuntematon.

Tutkielmani rakenne noudattelee varsin perinteistä kaavaa: tässä ensimmäisessä luvussa lähdän liikkeelle yleisen johdannon kautta ja asettelen tutkimuskysymyksen ja esittelen tutkimusparadigmat, toisessa luvussa esittelen teoreettista viitekehystä aikaisemman tutkimuksen pohjalta, kolmas luku pureutuu itse tutkimuksessa käytettyyn aineistoon, neljäs luku puolestaan tutkimusmenetelmiin ja aineiston analyysiin. Viidennessä ja kuudennessa luvussa käyn läpi tutkimuksen tuloksia sekä vedän niiden pohjalta johtopäätökset.

## 1.1 Tutkimuskysymys

Tutkimukseni pohjautuu seuraavalle kysymykselle:

*Ovatko yritysten vuosikertomuksissaan käyttämät kuvat ja graafit luonteeltaan ainoastaan informatiivisia (neutraali positio) vai luomassa positiivista mielikuvaa yrityksen toiminnasta?*

*Toisin kysyen: Onko sinänsä faktoille pohjautuvia ja tarkastettuja raportteja (ja niiden tuottajia) pyritty tuomaan positiivisempaan valoon kuvien ja graafien tietoisella käytöllä?*

Pyrin vastaamaan kysymykseen tutkimalla valikoitujen suurten pörssiyritysten vuosikertomuksia aikasarjana viiden vuoden välein alkaen vuodesta 2000. Käyn läpi vuosikertomukset ja luokittelen niissä esiintyvät kuvat ja graafit tiettyjen ominaisuuksien perusteella, joista kerron enemmän luvussa neljä. Tämän jälkeen analysoin luokiteltua dataa sekä määrällisin että laadullisin menetelmin ja pyrin näin löytämään vastauksen kysymykseen siitä, missä tarkoituksessa kuvia ja graafeja suomalaisten pörssiyritysten vuosikertomuksissa käytetään.

## 1.2 Tutkimusparadigmoista

Tässä luvussa käsitellään tutkimukseni taustalla vaikuttavia paradigmoja (kriittistä teoriaa ja konstruktivismia) ja näiden paradigmojen sisältämää subjektivismia. Käytännöllisyyden ja oman rajoittuneen asiantuntijuuteni vuoksi teen asioista yleistyksiä, jotka pyrkivät selittämään tutkimukseni näkökulmaa ja positiota tässä käsitteviidakossa. Paradigma viittaa siis tieteellistä toimintaa ohjaaviin ajatuskulkuihin. Kriittinen teoria ja konstruktivismi ovat tutkimuksen kannalta olennaisimmat paradigmat ja subjektivismi/hermeneutiikka ovat puolestaan näiden paradigmojen sisällä luonnehtimassa tutkimuksen oletuksia.

### 1.2.1 Paradigmat

On olemassa loputtomasti tutkimuskirjallisuutta, mistä löytyy runsaasti erilaisia jaotteluja, nimityksiä ja luokitteluja, joiden kautta tutkimuksen ontologisia (Mitä on olemassa ja millaisia suhteita niillä on?), epistemologisia (Mitä voimme tietää ja miten?) ja metodologisia (tavat ja keinot, joilla tieteellistä tietoa tavoitellaan, hankitaan, muodostetaan ja perustellaan) vaihtoehtoja ja mahdollisuuksia on pyritty kuvaamaan ja käsitteellistämään.

Guba ja Lincoln (1994) esittävät tutkimusparadigmat tekemänsä luokittelun pohjalta. Heidän mukaansa tutkimusparadigma sisältää tutkimuksen ontologiset, epistemologiset ja metodologiset oletukset. Varsinaisten menetelmien suhteen he eivät tee mitään rajoituksia. Tutkija voi siis käyttää tutkimuksessaan sekä kvalitatiivisia että kvantitatiivisia metodeja riippumatta siitä, mihin paradigmaan tutkija on sitoutunut. Näin on myös tässä



tutkimuksessa. Tutkimusparadigma on kuitenkin enemmän kuin pelkkä käsite. Sillä on myös käytännöllisiä seuraamuksia. Tutkimusparadigma vaikuttaa esimerkiksi tutkimuksen päämääriin, tietojen keräämiseen ja tutkimuksen laadun arviointiin. Guba ja Lincoln jakavat tutkimusparadigmat neljään pääkategoriaan, joiden sisältö on kuvattu pääpiirteittäin taulukossa 1, joka on koostettu heidän esittämiensä kahden taulukon, joissa on esitelty paradigmojen sisältöä ja käytännöllisiä seurauksia, pohjalta. (Guba & Lincoln, 1994, 105-117)

TAULUKKO 1 Keskeiset tutkimusparadigmat (Guba ja Lincoln, 1994, 109,122)

	Positivismi	Postpositivismi	Kriittinen teoria ym.	Konstruktivismi
Ontologia	naivi realismi – havaittava todellisuus	kriittinen realismi – todellisuus, joka ei avaudu täydellisenä	historiallinen realismi – todellisuus, joka on ajan saatossa rakentunut sosiaalisten, kulttuuristen jne. arvojen pohjalta	relativismi – paikallisesti ja ajallisesti konstruoituva todellisuus
Epistemologia	dualismi/objektivismi; tutkimustieto = objektiivinen totuus	modifioitu dualismi/objektivismi; objektiivinen totuus, mikäli sopii jo olemassa olevaan tietoon	transaktionismi/ subjektivismi; arvovälitteinen tieto	transaktionismi/ subjektivismi; konstruoitu tieto
Metodologia	eksperimentaalinen/manipuloiva; hypoteesien todeksi osoittaminen, pääasiallisesti kvantitatiiviset menetelmät	modifioitu eksperimentaalinen /manipuloiva; hypoteesien kumoaminen; voidaan käyttää myös laadullisia metodeja	dialoginen/dialektinen	hermeneuttinen /dialektinen
Tutkimuksen tavoitteet	selittää, kontrolloida, ennustaa	selittää, kontrolloida, ennustaa	kritisoida, kehittää, emansipoida	kuvailla, rekonstruoida

## 1.2.2 Kriittinen teoria ja konstruktivismi

Seuraavaksi esittelen lyhyesti ajatusmaailmaa kriittisen teorian sekä konstruktivismin taustalla. Vaikka se implisiittisesti selvää olisikin, on kriittisen teorian suhteen syytä vielä korostaa sitä, että tässä puhutaan kriittisestä teoriasta yhteiskuntatieteistä juontavan, ei kirjallisuustieteiden, näkemyksen mukaisesti.

Kriittisen teorian ajatus lähtee pelkistetysti siitä, että teoria kritisoi ja pyrkii muuttamaan yhteiskuntaa kokonaisuutena, kun perinteinen yhteiskuntateoria vain pyrkii ymmärtämään tai selittämään ja sitä kautta tukemaan vallitsevaa järjestystä. Kriittisen teoria taustalla on Länsi-

Eurooppalainen Marxistinen traditio, joka tunnetaan laajemmin Frankfurtin koulukuntana. Kaiken taustalla on ajatus ihmisten vapauttamisesta:

*"a critical theory provides the descriptive and normative bases for social inquiry aimed at decreasing domination and increasing freedom in all their forms".*  
(Bohman, J., Critical Theory, 13.8.2011)

Kriittisen teorian lähtökohtana on siis pyrkimys parempaan ja oikeudenmukaisempaan tulevaisuuteen (rakenteet, järjestelmät, yhteiskunta) tutkimalla ilmiöiden ja asioiden syvempiä merkityksiä ja rakenteita. Luonnollisesti kriittisellä teoriolla on voimakkaat siteet myös ajankohtaisiin kulttuurisiin ilmiöihin. (Jyväskylän yliopisto, Menetelmäpolkuja humanisteille, 26.5.2011)

Konstruktivistisen näkemyksen mukaan ei ole olemassa valmista tietoa tai muuttumattomia totuuksia, vaan tieto ja totuus rakentuvat tutkimuksessa tutkijoiden toimesta. Myös tutkimuksen kohteena olevien ilmiöiden nähdään olevan sosiaalisesti ja kulttuurisesti rakentuneita. Konstruktivistisesti suuntautuneessa tutkimuksessa käytetään tyypillisesti laadullisia menetelmiä. (Jyväskylän yliopisto, Menetelmäpolkuja humanisteille, 26.5.2011)

### 1.2.3 Subjektivismi ja hermeneutiikka

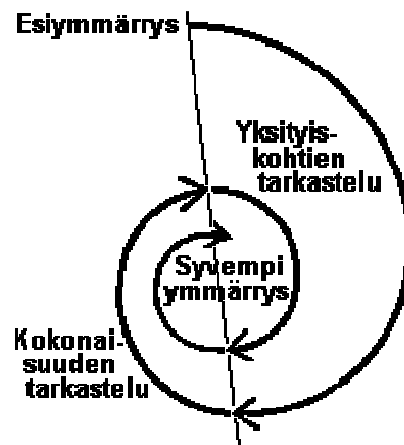
Subjektivistisen tutkimusstrategian keskeisin ajatus on tulkintojen tekeminen ja tutkimuskohteen ymmärtäminen. Subjektivistista tutkimusstrategiaa voidaan kutsua myös hermeneuttiseksi. Hermeneuttisessa strategiassa siis korostetaan subjektiivista tulkinnallisuutta kohteena olevan aiheen tutkimuksessa. Tyypillisimmillään tutkimuskohteet ovat tekstiä, taidetta, kulttuuria tai yhteiskunnallisia ilmiöitä. Subjektivistinen (tai hermeneuttinen) strategia muodostaa vastakohdan objektiivisuutta ja tulkinnoista riippumattomuutta korostaville tutkimusstrategioille. Hermeneuttista tutkimusta ja siihen liittyviä analyysimenetelmiä voi lähestyä monilla eri tavoilla. Menetelmät vaihtelevat tieteenalan ja tutkimuskohteen mukaan. Hermeneuttinen tutkimus on tyypillistä laadullista tutkimusta. (Jyväskylän yliopisto, Menetelmäpolkuja humanisteille, 26.5.2011)

Tutkimusmenetelmien professori Ronkainen (2005) on tiivistänyt subjektivistisen tai hermeneuttisen tutkimuksen keskeiset piirteet seuraavasti:

- *tutkija on keskeinen tutkimuksen väline – tieto tai aineisto rakentuu hänen ymmärryksensä kautta tai suhteessa siihen tapaan, jolla hän sijoittuu tutkivaan asiaan*
- *tavoitteena on usein ymmärtäminen tai merkitysten avaaminen: prosessin tai jonkin tapahtumasarjan merkitysten tai kokemusten oivaltaminen*
- *usein tutkimuskohteena on jokin, joka on ihmisten sisällä (esim. luovuus, psyykkinen tapahtuma); jotakin ei-materiaalista, mikä näkyy esim. seurauksina, tunteina, ihmisten välisyytenä*
- *aineiston ei ajatella kertovan tai kuvaavan suoraan kohdetta, vaan se on moninkertaisesti välittyntä ja sitä on analysoitava "rivien välistä" tai vahvojen moninkertaisten tulkintojen kautta (Ronkainen, 2005, 227)*

Oikeastaan edellä oleva lista on varsin tyhjentävä ja se antaa hyvän käsityksen siitä, mitä tässäkin tutkimuksessa pyritään tekemään ja millä tavalla.

Hermeneuttiseen tutkimukseen liittyy kiinteästi myös hermeneuttinen analyysi, joka perustuu niin kutsuttuun hermeneuttiseen kehään (Kuva 1), missä lähdetään liikkeelle alustavasta mielikuvasta, esiymmärryksestä, jota sitten pyritään syventämään tarkastelemalla vuorotellen yksityiskohtia ja kokonaisuutta sekä jo tehtyjä tulkintoja syvemmän ymmärryksen saavuttamiseksi. (Jyväskylän yliopisto, Menetelmäpolkuja humanisteille, 26.5.2011; Routio, P., Tiedon hakeminen teksteistä, 17.8.2011)



KUVA 1 Hermeneuttinen kehä (Routio, P., Tiedon hakeminen teksteistä, 17.8.2011)

#### 1.2.4 Taloustieteen konventiot

Chuan (1986) näkemyksen mukaan laskentatoimen tutkimuksessa ollaan pitkään nojautunut vanhoihin traditioihin sekä varsin rationaalis-tekniisiin menetelmiin sekä hypoteettis-deduktiiviseen päättelyyn, minkä johdosta tutkimusmenetelmät ja -ongelmat ovat rajoittuneita. Chua valaisee artikkelissaan vaihtoehtoisina pidettyjen tutkimusstrategioiden (kriittinen ja tulkitseva) oletuksia ja maailmankatsomusta. Hänen näkemyksensä mukaan sekä kriittisellä että tulkitsevalla tutkimusstrategialla on mahdollista saavuttaa perustavanlaatuisesti erilaisia ja rikkaita oivalluksia perinteisiin lähestymistapoihin verrattuna. (Chua, 1986, 601)

Chua purkaa perinteisen laskentatoimen tutkimuksen kolmeen tekijään:

1. uskomukset tiedosta (epistemologia, metodologia),
2. uskomukset fyysisestä ja sosiaalisesta todellisuudesta (ontologia, inhimillinen tarkoitus ja rationaalisuus, yhteiskunnallinen järjestys),
3. teorian ja käytännön suhde (Chua, 1986, 605).

Chuan mukaan perinteinen laskentatoimen tutkimus näkee fyysisen ja sosiaalisen todellisuuden ontologiselta kannalta siten, että objektiivinen totuus on olemassa itsenäisesti ilman ihmisiä ja se on mahdollista löytää. Tieto syntyy objektin (todellisuus) ja subjektin (ihminen) kohdatessa, kun subjekti tekee oikeat johtopäätökset. (Chua, 1986, 606)

Mitä tulee tutkimuksen epistemologiaan ja metodologiaan, on perinteisesti käytetty sekä positivistista lähestymistapaa, missä empiria osoittaa teorian todeksi että popperilaisen falsifioinnin tapaa, missä empiria voi ainoastaan osoittaa taustalla olevan teorian pätemättömäksi. Molempia tapoja

on voimakkaasti arvosteltu ja niinpä saattaa olla kyseenalaista, että suurin osa alan tutkimuksesta nojaa näihin periaatteisiin. (Chua, 1986, 607)

Teorian suhteessa käytäntöön on mielenkiintoista, että yleisesti ajatellaan laskentatoimen ammattilaisten olevan moraalivapaita - heillä on ainoastaan informaatiotehtävä, eikä heidän siis ole tarpeen sekaantua päätöksentekijöiden tarpeiden tai tavoitteiden moraaliseen arviointiin. Tällainen arvovapaa lähestymistapa on ollut hyväksyttyä alan tutkimuksessa. (Chua, 1986, 607)

Tulkitseva tutkimus eroaa perinteisestä siinä, että se on lähtökohdiltaan inhimillisempää ja tarjoaa enemmän mahdollisuuksia subjektiiviselle arvioinnille sekä maalaisjärjen käytölle. Todellisuus on niin ikään enemmän sosiaalisesti ja subjektiivisesti rakentunut ja kaikilla teoilla on merkityksensä ja tarkoituksensa yhteiskunnan historialliseen perspektiiviin suhteutettuna. Teorian suhde käytäntöön on puhtaasti selittävä ja ymmärtävä. (Chua, 1986, 615)

Kriittisen näkökulman mukaan teoriat ovat aina kontekstisidonnaisia ja ajallisia. Kriittisen ajattelutavan mukaan ihmisiä rajoitetaan mekanismeilla, joista voidaan päästä perille tutkimalla niiden kokonaisuuden muutosta historiallisessa valossa. Teorian tarkoituksena on poistaa dominoivat ja ideologiset käytännöt. (Chua, 1986, 622)

### 1.2.5 Tutkimuksen positio

Käsillä on tutkimus, joka ei noudata taloustieteellisen alan tyypillisimpiä traditioita, vaan yhdistää eri tieteenalojen ja tutkimusparadigmojen sisältöä tämän tutkimuksen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Jotain suuntaantavaa voitaneen kuitenkin sanoa. Omassa tutkimuksessani on selvästi kriittiseen teoriaan ja konstruktivismiin viittaavia piirteitä, sillä tieto rakentuu itse prosessissa ja pyrkii rikkomaan vallalla olevia käytäntöjä ja luomaan valoa hieman heikosti tunnettuun asiaan. Ontologisesti on varsin selvää, että tutkimallani ilmiöllä on selvä suhde myös aikaan, paikkaan ja kulttuuriin. Epistemologiselta kannalta tutkimus nojaa vahvasti subjektivistisiin keinoihin päästä perille tiedon luonteesta tulkitsemalla ja tarkastelemalla vuosikertomuksien sisältöjä. Metodologialtaan ja analyysinsä puolesta tutkimukseni on vahvasti hermeneuttinen, sillä tulkintojen tekeminen on tutkimuksessa erittäin keskeisessä asemassa. Yksityiskohtaisempi metodien ja analyysin esittely tehdään luvussa 4 käytännönläheisesti. Tavoitteidensa suhteen tutkimus on niin ikään taulukossa 1 pääasiallisesti oikealla (kriittinen teoria, konstruktivismi) pyrkiessään kritiikkiin ja kuvailuun - ehkäpä myös selittämiseen, mikä tosin on positivistinen lähestymistapa. Tieteellisten suuntaviivojen suhteen tutkimukseni siis yhdistelee pääasiassa kriittisen teorian ja konstruktivistisen paradigman elementtejä.

## 2 TEOREETTINEN VIITEKEHYS

Kuvien osalta aikaisempia tutkimuksia löytyy runsaasti. Itse olen ottanut lähtökohdakseni Jane Davisonin (2007) tutkimuksen, missä hän rakentaa valokuvan arviointia ranskalaisen semiootikon ja kirjallisuudentutkijan Roland Barthesin työhön *La chambre claire* (1980) perustuen.

Graafien osalta tutkimukseni teoreettinen viitekehys perustuu niin ikään runsaaseen aikaisempaan tutkimukseen ja niissä esille tulleetiinkin tiettyihin epäkohtiin, joiden mukaan graafien merkitystä on tässäkin tutkimuksessa arvioitu. Erityisesti Beattie ja Jones (1992, 1997, 2002) ovat tutkimuksissaan löytäneet tekijöitä, jotka viittaavat siihen, että graafien esittäminen vuosikertomuksissa on tarkoitushakuista toimintaa.

Luon seuraavaksi katsauksen oman tutkimukseni kannalta tärkeimpiin tutkimuksiin. Aloitan esittelyn mainitsemistani Davisonista sekä Beattiestä ja Jonesista, jonka jälkeen esittelen vielä muita valokuvien ja graafien käsittelyyn erikoistuneita tutkimuksia taloustieteen alalta ja lyhyesti myös muilta aloilta. Luvun lopussa teen vielä lyhyen katsauksen vuosikertomuksia yleisemmin tarkastelleeseen tutkimusjoukkoon, jonka ja mielenkiintoisimpina alkioina pidän Stantonin ja Stantonin (2002) sekä Campbellin (2009) tutkimuksia.

Lisäksi olen nostanut esiin Laineen (2005, 2009, 2010) ja Hinesin (1988) tutkimukset, sillä ne ovat monella tavalla olennaisia oman tutkimukseni näkökulman ja käsittelytavan kannalta. Laineen tutkimuksia lukiessani oikeastaan tajusin, että tutkimusotteen on mahdollista olla yhtä aikaa subjektiivinen, mutta kuitenkin kriittinen. Laineen tutkimukset käsittelevät yritysten raportointia rajatusta näkökulmasta ja lisäksi hän tekee muutamia viittauksia myös raporteissa käytettäviin kuviin, mikä oli oikeastaan se viimeinen silaus omalle aiheenvalinnalleni. Hinesin artikkeli kommunikaatiosta sosiaalisen konstruktion välineenä on tärkeä oman aiheeni kannalta siksi, että siinä on hyvin pitkälti samantyyppisiä elementtejä kuin tutkimukseni paradigmoissa.

### 2.1 Davison ja Beattie & Jones

*Davison (2007)* pyrkii tutkimuksessaan formuloimaan analyttisen mallin valokuvien tulkitsemiseen tilivelvollisten lausunnoissa Barthesin valokuvausteoreettisen (ja suositun) työn pohjalta. Hänen tutkimuksensa luo käsitteellisen kehyksen valokuvauksen tutkimiselle, mikä perustuu Barthesin teokseen *La chambre claire* ja sen esittämiin rationaalisten koodien (*Studium*) ja intuitiivisten elementtien (*Punctum*) kontrastiin. (Davison, 2007, 133)

Davisonin tutkimus luo mallin, joka soveltuu useimpiin nykyaikaisten organisaatioiden tuottamiin valokuviin. Davisonin kehys kattaa myynninedistämiseen suunnatut kuvat siinä missä taidekuvatkin ja soveltuu

hyvin myös kuvaannolliseen valokuvaukseen. Kehyksen rajoitteina ovat abstraktit ja sekamuotoiset valokuvat. Analyysi perustuu ranskalaisen kriitikon ja teoreetikon Roland Barthesin teokseen *La Chambre claire*, joka on laatuaan luultavasti ainut yritys universaalien valokuvan mallin konstruoimiseksi. (Davison, 2007, 133)

Barthes käsittää valokuvassa kaksi elementtiä, joita hän nimittää *Studiumiksi* ja *Punctumiksi*. *Studium* tarkoittaa rationaalisen ja tunnistettavan maailman koodeja ja tapoja, kun *Punctum* puolestaan on hämmäntävä *Studiumin* harmonian rikkova elementti, joka saattaa sijaita tunteellisessa voimassa, joka paljastuu kohteen suorassa katseessa kameraan. (Davison, 2006, 134)

Kuvia on perinteisesti pidetty vuosikertomusten tilintarkastuksessa tärkeideltään vähäpätöisinä elementteinä, mutta Davisonin mukaan voidaan hyvinkin väittää, että tilanne on itse asiassa päinvastoin ja kuvat näin ollen tärkeideltään raskaan sarjan aineksia viestiensä rikkauden ja vaikutusvoiman pohjalta. (Davison, 2006, 137)

Seuraavaksi syvennyttään hieman Davisonin tulkintaan Barthesista ja hänen valokuvaukseen liittyvistä rakenteistaan. Barthes rakentaa valokuvauksen kolmesta osasta: *Operator* on valokuvaaja, *Spectator* on katsoja ja *Spectrum* on henkilö tai asia, mikä on valokuvattavana. (Davison, 2006, 139) Barthes jakaa lisäksi *Spectrumin*, eli valokuvauksen kohteen, kahteen eri elementtiin: *Studiumiin* ja *Punctumiin* (, jotka jo lyhyesti aiemmin esittelinkin). *Studium* viittaa siis tunnistettavaan informaatiokappaleeseen ja *Punctum* on vähemmän rationaalinen, enemmän subjektiivinen elementti, joka rikkoo, toistuvasti katkaisee, tavanomaisen ja koodatun *Studiumin* harmonian. (Davison, 2006, 140).

Koska Davison omassa tutkimuksessaan perehtyy kansikuviin, toteaa hän vielä lisäksi, että etukansi on avainkohta, missä kirjoittaja, julkaisija ja lukija kohtaavat. Kansikuvalla, jos jollain, on siis suurta merkitystä. (Davison, 2006, 141)

*Beattie ja Jones (1992)* ovat tutkineet 240 isoa Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimivaa yritystä vuoden 1989 vuosikertomusten pohjalta. Heidän tutkimuksensa tuo esille, että jokainen kyseisen vuoden vuosikertomus sisälsi graafeja (ka 5,9) ja noin 30 % graafeista esitettiin väärin. Yleisimmät tavat väärin esillä asioita ovat Beattien ja Jonesin mukaan valikointi ja graafien piirtämisen periaatteiden noudattamatta jättäminen (väärä skaalaus, ei-nolla aloitus). (Beattie ja Jones, 1992, 291)

Lisäksi he huomasivat, että suuri osa graafeista sisältää epätarkkuuksia, jotka parantavat tulkintaa yrityksen suoritusasosta, mikä viittaa aktiiviseen manipulaatioon graafien laatimisesta vastuullisten henkilöiden toimesta (Beattie ja Jones, 1992, 300). Heidän tutkimuksessaan esille tulleet todisteet esitystapojen manipulaatioista tukevat muuta tutkimusta, joka viittaa siihen, että yritysten johto käyttää laskentametoja valikoivasti ohjailakseen taloudellisten lausuntojen sisältöjä (Beattie ja Jones, 1992, 300).

Beattien ja Jonesin empiirisen tutkimuksen päälöydökset ovat: (1) graafeja käytetään yleisesti, (2) yritykset, joiden tulos on hyvä käyttävät graafeja merkittävästi muita todennäköisemmin, (3) mittauksen vääristely on merkittävää ja (4) mittauksen vääristelyn vaikutus johtaa yleensä myönteisempään kuvaan yrityksen suorituksesta (Beattie ja Jones, 1992, 301).

*Beattie ja Jones (1997)* ovat myöhemmässä tutkimuksessaan vertailleet 176 Yhdistyneissä kansakunnissa ja Yhdysvalloissa toimivan johtavan teollisuusyrityksen graafisia raportointikäytäntöjä vuoden 1990 vuosikertomusten pohjalta. Tutkimuksen mukaan 92% yhdysvaltalaisyrittäjistä käytti graafeja, kun vastaava prosentti kuningaskunnan yritysten kohdalla oli 80. Keskimäärin vuosikertomukset sisälsivät 13,0 (USA) ja 7,7 (UK) graafia. Molemmissa maissa oli havaittavissa todisteita graafisen informaation vääristelystä valikoinnin (selectivity), mittausvääristelyjen (measurement distortion) ja esillepanon (presentational enhancement) suhteen. (Beattie ja Jones, 1997, 33, 61-62)

Beattie ja Jones huomauttavat heti alkuun, että yritysten vuosikertomuksissaan julkaisema vapaaehtoisen tiedon määrä on lisääntynyt tutkimusta edeltäneiden kahden vuosikymmenen aikana, kun johtajat ovat käyttäneet hyväkseen vuosikertomusten potentiaalia PR-toiminnassa ja myyminenedistämässä, kuten esimerkiksi Hanson, Lee ja Hopwood ovat omilla tutkimuksissaan todenneet (Beattie ja Jones, 1997, 33). Vapaaehtoisen tiedon merkitys on erityisen merkittävä, sillä johtajat saavat näin mahdollisuuden asettaa osittain omat taloudellisen raportoinnin agendansa keskiöön (Beattie ja Jones, 1997, 33-34).

Beattie ja Jones ovat nostaneet esiin myös sen tosiasian, että kansainvälisesti ottaen tällaista vertailevaa tutkimusta on tehty yllättävänkin vähän, sillä uskotaan kuitenkin olevan niin, että sekä Yhdysvalloilla että Yhdistyneellä kuningaskunnalla on kansainvälisesti ottaen suuri vaikutus taloudellisen raportoinnin käytäntöihin (Beattie ja Jones, 1997, 34).

Graafit esittävät taloudellista informaatiota vaihtoehtoisella tavalla perinteisiin taulukoihin ja tekstikerrontaan verrattuna. Pohjimmiltaan graafit ovat käyttäjäystävällisempiä kuin taulukot ja niillä on useita etuja perinteisempiin tapoihin verrattuna. Graafit herättävät lukijan huomion, erityisesti, mikäli on lisäksi käytetty värejä. Lukijoiden kyky muistaa visuaalista tietoa on normaalisti ylivoimainen verrattuna kykyyn muistaa numeerista tai tekstitietoa. Niin ikään graafit helpottavat vertailuja ja trendien tunnistamista. Lisäksi ne yhdistelevät suorituksesta kertovat avaintekijät jo valmiiksi saataville. (Beattie ja Jones, 1997, 34)

The Accountant's Magazine -lehden 1992 tekemä tutkimus paljastaa, että 75% osakkeenomistajista toivoo ylimääräisten graafien sisällyttämistä vuosikertomuksiin auttamaan taloudellisen suorituksen selittämistä. Niin ikään toisessa Beattien ja Jonesin esille nostamassa tutkimuksessa on todettu, että osakkaat käyttävät alle viisi minuuttia vuosikertomuksen katseluun. Tällaisissa olosuhteissa värikkäästi esitetyt graafit kaappaavat väistämättä suuren osan

huomiosta. Graafisen tiedon kasvava rooli on tiedostettu myös lisääntyvästi erilaisissa sääntelyelimissä. (Beattie ja Jones, 1997, 34-35)

*Beattie ja Jones (2002)* tutkivat mittausten vääristelyä graafeissa. Graafien vääristelyä on tapahtunut historian saatossa paljonkin, mutta tutkimuksessaan Beattie & Jones selvittivät kokeellisesti, paljonko vääristelyä menee lukijoilta läpi. Lukijoina käytettiin taloustieteen opiskelijoita ja kriittiseksi rajaksi kiinni jäämiselle muodostui 10 prosentin vääristely mitattavassa suureessa. (Beattie ja Jones, 2002, 546, 561-562)

## 2.2 Kuvia ja graafeja tutkimassa

*Preston, Wright ja Young (1996)* ovat omassa tutkimuksessaan keskittyneet kuvien rooliin Yhdysvaltalaisissa vuosikertomuksissa 80-luvun lopulla ja 90-luvun alussa. (Preston et al., 1996, 113)

Yleisemmin vuosikertomusten moninaisista rooleista he ovat todenneet, että johto käyttää vuosikertomuksia käyntikortteina, myyntimiehet suosituksina ja henkilöstöhallinto rekrytointityökaluina. Prestonin ja muiden mukaan jo aiemmassa tutkimuksessa (Bonnell, 1982) on tuotu esiin vuosikertomusten hämärtyneet rooli taloudellisen tiedon esittäjänä, kun suunnittelijat ovat luoneet niistä yhä taidokkaampia ja huolellisesti manipuloituja myyntipuheita. (Preston et al., 1996, 114)

Tutkimuksessaan Preston ja kumppanit ovat tutkineet kuvien roolia erityisesti kolmesta näkökulmasta: (1) tarkoituksellisen yrityksellisen viestin erottaminen kuvista, (2) sosiaalisten, kuvaajan, suunnittelijan ja katsojan kuviin tuomien, merkittävyksien dekoddaaminen ja, (3) tunnistaa useat ristiriitaiset, vaihtuvat, monimerkityksiset tarkoitukset, joita kuviin on tuotu suunnittelijan ja katsojan toimesta. (Preston et al., 1996, 114)

Myös Preston ja hänen kollegansa tunnistavat tekstin, graafien, kuvien ja taloudellisten lausuntojen vuorovaikutteisuuden tärkeyden tunnustamalla, että keskittyminen ainoastaan valokuviin voi johtaa liialliseen kuvakeskeisyyteen ja näin ollen laajempi lisätutkimus tästä vuorovaikutuksesta on jatkossa tarpeen. (Preston et al., 1996, 114)

Johtopäätöksiensä yhteydessä Preston et al mukaillee Baudrillardin skematiikkaa, joka vastaa heidän tässä tutkimuksessa hahmottelemaansa tapaa. Vuosikertomuksen kuvat voidaan siis nähdä neljällä tavalla: (1) perustodellisuuden kuvastajana, (2) perustodellisuuden vääristelijänä ja salaajana, (3) kuvat itse salaavat perustodellisuuden poissaolon ja (4) kuvat nähdään todellisuuden perustajina, eikä ainoastaan sen havainnollistajina. (Preston et al., 1996, 134-135)

*Simpson (1996)* edustaa kriittistä näkökulmaa vuosikertomusten kuvien suhteen ja hänen artikkelinsa perustuu useisiin aikaisempiin tutkimuksiin aiheesta. Hänen mukaansa vuosikertomusten kuvilla on lopulta vain yksi



perimmäinen tarkoitus ja se on välinpitämättömyyden aikaansaaminen, jotta yritystoiminnan jatkuvuus olisi mahdollista. (Simpson, 1996, 231, 245)

*Graves (1996)* näkee vuosikertomusten kuvat suorassa yhteydessä television tietoteorialle. Hänen mukaansa kuvien tarkoituksena on siis ottaa mallia televisiosta sekä saada näin aikaan totuusarvoa vuosikertomuksille. Toinen yhteinen funktio television kanssa on kuvilla viihteellistäminen. (Graves, 1996, 57, 83-84)

*Hietaharju (2006)* on omassa väitöskirjassaan tarkastellut valokuvan rakenne-elementeitä, käyttöympäristöjä ja kuvatulkinna syntymistä. Hänen työssään on myös vahva Barthesilainen leima. Kauppätieteilijänä näen seuraavassa lainauksessa myös hieman Hinesin piirteitä:

*"Puhdasta ja viatonta valokuvaa ei ole: se on aina merkityksillä ladattu ja siihen kohdistetaan aina jotain merkityksiä: yleisiä luetteloivia, skannaavia tai arvioivia katsomistapoja."* (Hietaharju, 2006, 218)

### 2.3 Vuosikertomusten tutkimuksesta

*Campbell, McPhail ja Slack, (2009)* ovat tutkineet erityisesti kasvoja, niiden käyttöä ja toimintaa vuosikertomuksissa eli tarkemmin sanoen sitä, miten paljon yritykset ovat käyttäneet ihmiskasvojen kuvia vuosikertomuksissaan ja toiseksi sitä, että miten nämä kuvat toimivat. (Campbell et al., 2009, 907)

Oman tutkimukseni kannalta heidän kysymystään mielenkiintoisemmaksi nousee se, miten silmiinpistävästi vuosikertomukset ovat muuttuneet muutaman vuosikymmenen aikana. Ne näyttävät ja tuntuvat erilaisilta. Esimerkiksi vuosikertomusten keskimääräinen pituus on kasvanut vuoden 1974 34 sivusta vuoden 2000 90 sivuun. Lisäksi varsinainen tilinpäätösinformaatio on oikeastaan enää tekninen liite muuten erittäin monimutkaisessa ja hienostuneessa tuotteessa. Nykyiset vuosikertomukset on suunniteltu välittämään kompleksisia monimerkityksisiä viestejä erilaisille asiakaskunnille. Vuosikertomuksia käyttävät nykyään niin ylin johto, myyntimiehet kuin henkilöstöosastokin, kukin omiin tarkoituksiinsa. (Campbell et al., 2009, 908)

*Stanton & Stanton (2002)* ovat tutkineet erilaisia perspektiivejä vuosikertomusten tutkimisessa 1990-2000. He huomasivat, että tutkijoilla on useimmiten varsin rajallinen näkökulma vuosikertomuksiin ja vain harvat käsittelivät vuosikertomuksia kokonaisina. Tämä on luonnollisesti aiheuttanut eriäviä tulkintoja vuosikertomusten roolista ja tarkoituksesta. Tutkimuksessaan Stantonit ovat todenneet, että vuosikertomusten luonne on muuttunut PR-dokumentin suuntaan painopisteen ollessa vapaaehtoisen raportoinnin suhteen CSR-asioissa (corporate social responsibility). Raporttien ulkoasun suunnittelussa on käytetty talon ulkopuolisia ammattilaisia, jotka ovat suunnitelleet raportit. (Stanton & Stanton, 2002, 478, 495-496)

Stantonien näkemys kuviin keskittyneistä tutkimuksista toi esille muun muassa seuraavaa: (1) valokuvilla ja graafeilla on pyritty lisäämään haluttua tulkintaa kerronnasta, (2) symboleita käytetään tietoisesti tässä merkityksessä,

(3) valokuvia käytetään tekemään raportoinnin kohde henkilökohtaisemmaksi lukijalle. Tällainen lähestymistapa heijastelee sitä, miten ihmisten ajatellaan käyttäytyvän tietyn tyyppisiä sisältöjä kohtaan, eikä niinkään sitä, miten he itse asiassa käyttäytyvät. Valokuvien yhtenä tehtävänä on siis vakuuttaa lukijat raportin uskottavuudesta. (Stanton & Stanton, 2002, 487)

Stantonien tutkimus tuo esille sen tosiasian, että tutkijat ovat harvoja poikkeuksia lukuunottamatta tutkineet raportteja omasta, kapeasta, näkökulmastaan muodostaen näin oman totuutensa asiasta. Vuosikertomuksissa on nähtävissä monta erilaista tarinaa, joista jokainen voi valita omansa. (Stanton & Stanton, 2002, 495-496)

*Wilmhurst ja Frost (1999)* ovat tutkimuksessaan analysoineet tiettyjen tekijöiden tärkeyden merkitystä (raportojien näkökulmasta), ympäristöön liittyvien tietojen julkaisussa ja verrannut tätä toteutuneisiin raportointikäytäntöihin. Tutkimuksen tulokset viittaavat siihen, että tekijöille annettiin erilaiset painoarvot julkistuspäätösten suhteen. Tärkeimmiksi tekijöiksi nousivat osakkeenomistajien tai sijoittajien oikeus tietoon, lailliset vaatimukset ja yhteisölliset huolet. Tulokset viittaavat edelleen siihen, että päätöksentekoprosessissa johto antaa eniten painoarvoa osakkeenomistajien tiedon tarpeille ja lakiasioille. Talusjohtajille tehdyn kyselyn jälkeen verrattiin näiden tekijöiden tärkeyden korrelointia vuosikertomuksissa nähtyihin raportointeihin. Tässä vertailussa löydettiin positiivinen assosiaatio kaikkien tekijöiden osalta. Ainoastaan lakiasioden tärkeys ei heijastunut varsinaisessa raportoinnissa. (Wilmhurst ja Frost, 1999, 17)

*Douglisin (2000)* mielestä vuosikertomuksia tarkastelemalla voi helposti erottaa kahdenlaisia kuvaustapoja. Siinä, missä kaupallisten valokuvaajien työ (mekaaninen näkökulma) on enemmän mainostavaa kuin tulkitsevaa on kuvajournalistien näkökulma enemmän humaani. (Douglis 44-45)

## 2.4 Muut tutkimukset

*Laine (2005)* on tutkimuksessaan seurannut 'kestävä kehitys' -termin merkitystä suomalaisten pörssiyritysten julkaisuissa vuosina 2001 ja 2002 ja todennut, että termin ymmärtäminen ja käyttäminen on useasti tarkoitushakuista. Ongelmat juontavat juurensa jo kestävä kehityksen alkuperäisestä määrittelystä, joka on varsin laveasti muotoiltu. Näin yritykset ovat käyttäneet mahdollisuuden hyväkseen ja taitavasti rakennetulla viestinnällään saaneet kestävä kehityksen tarkoittamaan juuri sitä, mitä he ovat itse halunneet (niin kutsuttu heikko näkemys kestävästä kehityksestä). Näin kestävä kehityksen ja taloudellisen kasvun nähdään olevan yhteensopivia ja jopa toisiaan vahvistavia asioita. Todellisuudessa tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, että sanaleikit peittävät alleen sen tosiasian, että kestävä kehityksen aikaansaamiseksi ollaan tehty varsin vähän konkreettisia ja mitattavia tekoja. (Laine, 2005, 395-413)

*Laine (2009)* jatkaa tutkijan aikaisempaa kriittistä ja diskurssianalyttistä linjaa tällä kertaa keskittyen Kemiran tiedonantoihin ympäristöasioihin liittyen

ottaen huomioon sosiaalisesta kontekstista juontavat institutionaaliset paineet vuosina 1972-2005. Tutkimus osoittaa, että yrityksen käyttämässä retoriikassa on merkittäviä siirtymiä, jotka ajoittuvat yhteen sosiaalisten ja institutionalisten muutosten kanssa. Tutkimuksessa todetaan, että tiedonantojen muutos vastaa erilaisiin paineisiin ja toimii näin toiminnan laillistavana tekijänä. Laine nostaa esiin myös epäilyn siitä, että ovatko yritysten tiedonannot luotettavia ja vertailtavia ympäristöllisten ja sosiaalisten toimien ja aikaansaannosten arvioinnissa, sillä sanojen ja tekojen välillä näyttäisi olevan ristiriita. (Laine, 2009, 1029-1054)

*Laine (2010)* käsittelee (heikon) kestävän kehityksen kieltä uusimmassa artikkelissaan, jossa tutkimuksen kohteena ovat Keskon, Nesteen ja Stora Enson erilaiset raportit vuosien 1987-2005 välillä. Tutkimus vahvistaa tutkijan aikaisempia havaintoja kestävän kehityksen kielen tarkoituksellisesta ja varsin nopeasta muuntamisesta tarkoittamaan yritysten haluamia laveasti määriteltyjä asioita sen sijaan, että säilytettäisiin asian alkuperäinen merkitys. Näin saadaan aikaan tila, jossa vain pyritään säilyttämään vallitseva tilanne, sillä siinä ei ole yritysten näkökulman mukaan mitään vikaa. Samaan aikaan, kun yritykset ovat mielestään saavuttaneet kestävän kehityksen tavoitteensa, on planeettamme tila kuitenkin jatkuvasti heikkenemään päin. (Laine, 2010, 247-274)

*Hinesin (1988)* ehkäpä jo eräänlaiseksi klassikoksi kutsuttavissa oleva poikkeuksellista diskurssia käyttävä artikkeli 80-luvun lopulta alleviivaa sitä, että todellisuus on itse asiassa vain sosiaalinen konstruktio ja jokainen normin mukainen teko tällä tavalla rakentuneessa yhteiskunnassa vahvistaa tätä yhteisesti rakennettua konstruktioita, mikä siis on jonkinlainen tulkinta siitä, miten asiat tässä yhteiskunnassa ovat. Kaikki käyttäytyminen, joka ei vastaa sosiaalista normia koetaan tähän konstruktioon kuuluvien jäsenien puolelta häiritseväksi. Näin yhteiskunta ikään kuin stabiloituu ja suojelee itseään muutokselta. Toisaalta tämä on yhteiskuntaa vakauttava tekijä, mutta toisaalta jää piiloon se, että miten faktoista ja normeista tulee sellaisia. Mitkä tekijät vaikuttavat normien syntyyn ja kuka sitä säätelee? Se, joka määrittelee normit, omaa suunnattomasti valtaa. (Hines, 1988, 251-261)

### 3 AINEISTO

Aineiston hankinnassa on käytetty valmiita dokumentteja, jotka on harkinnanvaraisesti poimittu valittujen yritysten sähköisistä arkistoista.

Tutkimuksen aineisto on kerätty yritysten sähköisessä muodossa tarjolla olleista vuosikertomuksista vuosilta 2000, 2005 ja 2010. Yritykset on valittu Helsingin pörssissä listattujen suurten ja keskiuurten yritysten joukosta siten, että edustettuina ovat sellaiset toimijat, joiden vaikutukset ympäristölle ovat kiistattomat sekä niiden toiminnan luonteesta että laajuudesta johtuen. Yritykset (ja niiden toimialat) ovat seuraavat: Neste Oil (energia), Kemira, Outokumpu ja Stora Enso (perusteollisuus), Finnair, Metso ja Wärtsilä (teollisuustuotteet ja -palvelut), Kesko (päivittäistavarat ja yhdyskuntapalvelut).

Juridiselta kannalta katsottuna vuosikertomusten rooli on ajan saatossa kehittynyt lakisääteisistä toimintakertomuksista nykymuotoisiksi monitoimidokumenteiksi. Kirjanpitolakihan velvoittaa kaikki pörssissä listatut yritykset liittämään tilinpäätökseensä toimintakertomuksen, jossa annetaan tiedot kirjanpitovelvollisen toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista (Finlex, Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, 13.8.2011)

*”Toimintakertomuksessa on arvioitava kirjanpitovelvollisen toiminnan laajuuteen ja rakenteeseen nähden tasapuolisesti ja kattavasti merkittävimpiä riskejä ja epävarmuustekijöitä sekä muita kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan kehittymiseen vaikuttavia seikkoja samoin kuin sen taloudellista asemaa ja tulosta. Arvion tulee sisältää keskeisimmät tunnusluvut kirjanpitovelvollisen liiketoiminnan sekä taloudellisen aseman ja tuloksen ymmärtämiseksi. Tässä tarkoituksessa on myös esitettävä tunnusluvut ja muut tiedot henkilöstöstä ja ympäristötekijöistä sekä muista mahdollisista kirjanpitovelvollisen liiketoiminnassa merkityksellisistä seikoista. Tarvittaessa arviossa on esitettävä täydentävää tietoa ja lisäselvityksiä tilinpäätöksessä ilmoitetuista luvuista.”*  
(Finlex, Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336, 13.8.2011)

Laki siis antaa suuntaviivat sille, mitä kertomuksissa tulee olla. Tämän lisäksi asiaan vaikuttavat luonnollisesti yrityksen omat motiivit, kansainväliset trendit ja kasvavassa määrin myös GRI:n raportointiohjeet.

Yrityksillä on siis asemansa puolesta velvollisuus tuottaa varmistettua tietoa toiminnastaan, näin ollen oletusarvona voitaneen pitää pyrkimystä puolueettomaan tosiasioiden esittämiseen. Lisäksi yritysten resurssit takaavat sen, että jokainen vuosikertomus on ammattilaisten tuottama, eikä esimerkiksi opinnäytetyö tai vastaava pienemmällä resursseilla tuotettu julkaisu. Näin tutkimuksessa voidaan saada viitteitä myös alalla vallitsevista käytännöistä.

Esittelen seuraavaksi lyhyesti tutkimuksen kohteena olevat yritykset:

- *Neste Oil* perustettiin vuonna 1948 nimellä Neste Oy ja se on koko historiansa ajan toiminut öljyhuollon alalla. Myöhemmin toimintaan ovat tulleet mukaan myös kaasu ja muut polttoaineet. Neste listautui pörssiin vuonna 1995 ja yhdistyi Imatran Voiman kanssa 1998, jolloin uusi yritys listautui pörssiin Fortumin nimellä. Vuonna 2005 öljytoiminta irtaantui Fortumista ja on jatkanut toimintaansa nykyisellä nimellä Neste Oil. Valtio omistaa Neste Oilista 50,1%. Yhtiön liikevaihto vuonna 2010 oli noin 11,9 miljardia euroa. (Neste Oil, historia; Wikipedia, Neste Oil; Kauppalehti.fi, Neste Oil, osake, 26.5.2011)
- *Kemira*, alkujaan Valtion Rikkihappo- ja Superfosfaattitehtaat, perustettiin vuonna 1920 tukemaan valtion maatalous- ja teollisuuspolitiikkaa. Sittemmin yrityksen nimi on vaihtunut muutamaan otteeseen ja sen toiminta kemian alalla on laajentunut merkittävästi useiden erilaisten yrityskauppojen tuloksena. Kemira listautui Helsingin pörssiin vuonna 1994 ja valtion omistus yhtiöstä 2011 toukokuussa oli noin 16,7%. Yhtiön liikevaihto vuonna 2010 oli noin 2,2 miljardia euroa. (Kemira, historia; Wikipedia, Kemira; Kauppalehti.fi, Kemira, osake, 26.5.2011)
- *Outokumpu* on metalliteollisuusyritys, jonka toiminta alkoi 1910 kuparimalmikaivoksena. Outokumpu laajensi toimintaansa kuparista ja nikkelistä muihinkin metalleihin, mutta on on 2000-luvulle tultaessa keskittynyt jaloteräksen tuotantoon. Outokumpu on listattu Helsingin pörssiin vuonna 1988 ja valtion omistusosuus yrityksestä on noin 30,9%. Yhtiön liikevaihto vuonna 2010 oli noin 4,2 miljardia euroa. (Outokumpu, historia; Wikipedia, Outokumpu; Kauppalehti.fi, Outokumpu, osake, 26.5.2011)
- *Stora Enso* on suomalais-ruotsalainen metsäteollisuusyhtiö, joka syntyi ruotsalaisen STORAn ja suomalaisen Enson yhdistyessä vuonna 1998. Yhtiön osake on ollut listattuna Helsingin pörssissä vuodesta 1996 (Enso Oyj) ja valtio omistaa 12,3% yhtiöstä. Yhtiön liikevaihto vuonna 2010 oli noin 10,3 miljardia euroa. (Stora Enso, historia; Wikipedia, Stora Enso; Kauppalehti.fi, Stora Enso, osake, 26.5.2011)
- *Finnairin* historia alkaa Aero Oy:n perustamisesta vuonna 1923. Lentoreitit ovat laajentuneet merkittävästi alun pohjoismaihin ja Länsi-Eurooppaan keskittymisen jälkeen. Nykyään Finnairin painopiste on vahvasti siirtynyt Aasian liikenteeseen. Yhtiön osake on listattu Helsingin pörssiin vuonna 1989 ja valtion omistusosuus siitä on 55,8%. Yhtiön liikevaihto vuonna 2010 oli noin 2 miljardia euroa. (Finnair, historia; Wikipedia, Finnair; Kauppalehti.fi, Finnair, osake, 26.5.2011)
- *Metso* on prosessiteollisuuden laitetoimittaja, jonka konsernin juuret ovat 1700-luvulla. Metso syntyi varsinaisesti 1999, kun Valmet ja Rauma yhdistyivät. Metson osake on ollut listattuna pörssiin perustamisestaan lähtien ja valtion omistus yhtiöstä on 10,4%. Yhtiön liikevaihto vuonna

2010 oli noin 5,6 miljardia euroa. (Metso, historia; Wikipedia, Metso; Kauppalehti.fi, Metso, osake, 26.5.2011)

- *Wärtsilä* on perustettu vuonna 1834, jolloin se toimi saha-alalla. Myöhemmin Wärtsilästä kehittyi metalliteollisuuden moniosaaja ja nykyään se tunnetaan maailmanlaajuisesti koneenrakentajana erityisesti merenkulun parissa ja energia-alalla. Wärtsilän osake on listattu Helsingin pörssiin vuonna 1991. Yhtiön liikevaihto vuonna 2010 oli noin 4,6 miljardia euroa. (Wärtsilä, historia; Wikipedia, Wärtsilä; Kauppalehti.fi, Wärtsilä, osake, 26.5.2011)
- *Kesko* syntyi 1940 neljän alueellisen tukkukaupan yhdistymisen tuloksena. Yhtiö on koko olemassaolonsa ajan laajentunut määrätietoisesti niin maantieteellisesti kuin valikoimiltaan. Keskon osake on listattu Helsingin pörssiin vuonna 1999. Yhtiön liikevaihto vuonna 2010 oli noin 8,8 miljardia euroa. (Kesko, historia; Wikipedia, Kesko; Kauppalehti.fi, Kesko, osake, 26.5.2011)

## 4 TUTKIMUSMENETELMÄT JA ANALYYSI

Seuraavassa luon katsauksen tässä tutkimuksessa käyttämiini tutkimusmenetelmiin sekä tutkimusaineiston analyysiin.

Tutkimusstrategiaani voi hyvällä syyllä kuvailla monimenetelmäiseksi, sillä siinä on piirteitä hermeneuttisista, kriittisistä, empiirisistä, laadullisista, määrällisistä, poikittaisista sekä pitkittäisistä menetelmistä.

Aineiston analyysissä on niin ikään nähtävissä monenlaisia lähestymistapoja, kuten hermeneuttinen analyysi, aikasarja-analyysi ja luokittelu, joka suoritetaan hermeneuttisen analyysin pohjalta.

### 4.1 Tutkimusmenetelmät

Käyttämässäni tutkimusmenetelmissä on nähtävissä niin kvalitatiivisia kuin kvantitatiivisiakin piirteitä, sillä kuvien ja grafiikoiden hermeneuttinen luokittelu ja arviointi on vahvasti subjektiivista ja täten selvästi kvalitatiivista, kun taas osa luokittelun yhteydessä saatavasta datasta on luonteeltaan puhtaasti kvantitatiivista.

#### 4.1.1 Suunnitelma

Omassa tutkimuksessani sovellan Davisonin subjektiivista lähestymistapaa suurempaan kuvajoukkoon, joten en lähde Punctumin, subjektiivisen ja tunteellisen elementin, suhteen kovinkaan syväluotaaviin analyyseihin. Sen sijaan luokittelun kuvat Punctuminsa suhteen sen vaikutelman mukaan, minkä saan kuvaa ensimmäisen kerran katsoessa yksinkertaisella positiivinen-neutraali-negatiivinen -asteikolla. Lisäksi kirjaan ylös, mikä kuvassa oli se tekijä, joka vaikutti sen luokitukseen, mikäli se eroaa neutraalista. Studiumin, rationaalisen ja tunnistettavan elementin, suhteen kirjaan ylös, mitä kuva esittää. Myöhemmässä vaiheessa pyrin mahdollisuuksien ja tarkoituksenmukaisuuden mukaan redusoimaan kirjattuja aiheita isompien otsikkojen alle, mikäli se on mahdollista.

Graafien suhteen kiinnitän huomioni lukumäärän lisäksi valikointiin (mitä on esitetty, onko epäjohdonmukaisuuksia) sekä ei-nolla aloituksiin ja akselien mahdolliseen manipulointiin.

#### 4.1.2 Toteutus

Kävin läpi tutkimuksen kohteena olevien yritysten vuosikertomukset vuosilta 2000, 2005 ja 2010. Siinä yhteydessä luokittelin niissä käytetyt kuvat ja graafit suunnitelmani mukaisesti. Luokittelin kuvat niistä saatujen ensivaikutelmien perusteella yksinkertaisella negatiivinen-neutraali-positiivinen -asteikolla.



## KEVÄÄN HERÄÄMINEN

Japanissa sakura-kirsikkapuiden kukinta on innolla odotettu, joka-kevään uuden alkamisen symboli. Puit

kukkivat vain yhden viikon, nappujen vallitessa kaupungin toisensa perään sa- teiden ja ilmasto-olosuhteiden mukaan.

Kukintakausi alkaa tyypillisesti ke- väin kymmenellä maaliskuun lopulla, ja osalokuen alkupuolelle tullaessa viimei- nenkin kukka on yleensä lakastunut. Ja- panilaismediat käynnistävät kauden kuit- tenkin jo viikkoja ennen ensimmäistä

kirsikkakukkaa ennustamalla, missä ja millään kukintakausi kunkin vuonna alkaa. Taputtama on kansallisesti mee- kittävä, ja japanilaiset seuraavat ensim- koraportteja herkeimättä, että pääsevät nauttimaan kukinnan herkeistä, nopeasti

ohi menevästä kätöstä.

Kun ensimmäiset puit puhkeavat kuk- kaan, monet aloittavat kumami-juhlien val- mistautumisen. Hanami – uuteen kään- nettyä ”kukkien katselu” – on juhla, jossa istutaan perheen ja ystävien ympä-

röimäsi kukkivan puun juurella ja riemii- taan sekä kukista että vaihtuvasta vuo- denajasta. Mikä iltoikaa parempi tapa juhlistaa uutta alkua, jota kirsikan hen- not, aavituksen vaalempunaiset kukat symboloivat? ■

KUVA 2 Onko kuvan tuottama vaikutelma positiivinen, neutraali vai negatiivinen – kyseessä ei ole triviaali päätöksentekoprosessi (Finnair, 2010, 20-21)

Mikäli saamani vaikutelma oli negatiivinen tai positiivinen, kirjasin ylös myös asiaan vaikuttaneen tekijän/tekijät. Tämän tarkoituksena siis oli saada yleiskuva vuosikertomuksissa käytettyjen kuvien Punctumista, joka siis viittaa nimenomaan kuvan aiheuttamaan tunnereaktioon. Studiumin suhteen kirjasin ylös lisäksi sen, mitä kuvat esittävät. Muutaman vuosikertomuksen luettuani alkoi käydä selväksi, että kuvien aiheita olisi liian vaikea luokitella kovinkaan yksityiskohtaisesti. Niinpä päädyin ratkaisuun, missä kuva on Studiuminsa suhteen luokiteltu henkilökuvaksi, temakuvaksi tai täytekuvaiksi. Huomionarvoista on se, että useat kuvat kuuluvat useampaan ryhmään – tyypillisesti niin, että sama kuva on sekä teema- että täytekuva. Vaikkakin ajattelin asian Studiumin, sisällön, suhteen olevan enemmän kontrolloitavissa kuin Punctumin, tunnetekijän, kanssa, ei asia itse asiassa ole ihan niin. Oli nimittäin yllättävän vaikeaa perustellusti sanoa, mikä on henkilökuva. Ovatko henkilökuvia kaikki sellaiset kuvat, missä esiintyy ihmisiä? Pitääkö kasvojen näkyä? Entä ilmeiden? Entä, jos kuvassa on lisäksi yrityksen tuotteita tai palveluita? Tässä tutkimuksessa henkilökuviksi on luokiteltu kuvat, joissa esiintyvät henkilöt ovat selvästi tunnistettavissa ja he ovat kuvan ensisijainen kohde. Tyypillisesti heidän nimensä tai tehtävänsä on vielä erikseen mainittu kuvateksteissä.





## PÄÄJOHTAJAN KATSAUS

### ELINVOIMAISENA ETEENPÄIN

Vuosisuunnan alkua on ollut lentoliikenteessä poikkeuksellista aikaa. Riikka-ukkoset muuoktes sekä toimilan rakenteellises jänniteet yllä: ova useimmas lentayhtios. Motte, ääsuivat piskäkäksin väikeuksin, jokua joga konkursteihin. Suuruus ei anantuu monellekään yhtiölle tuuraa. Päiväsuoin.

Mammusuisasen hidastäkkeises ilmailun ikonis kytvä isemä jykäksen raketeidema keskeillä, ylikapasiteetin synnyttämän kovan kilpailun rämpäsuuaminta. Ankaat: saateuustalokoo aloiesiin monessa yhtiössä. Usein kuitteihin isän myöhään.

Finnairissa aloiesiin toiminnan ehtosarminen ja suksisuuden parantaminen uuhessa, jossa lentoliikenteen ja sätöiden nousukäsi olova jyrkimmillään. 1999 lopeutimme kannatusamuuomaa reuqä ja sörimme kaseemme Aasiaan.

Aloimme määrätseuotiesi kävesästä liikenneä Kiinaan, Thaimaahan ja Jäpänin. Näimme Kiinan kansansätöuden olevan nousukäuesä kynnäksellä ja markkinoiden aäuuuuan maakäulle. Neuvoselimme linää liikenneoikeuksia uusien koheiden avamiseksi. Loimme ämän vuosisuunnan silkkäusen.

Aasian-sraaigämme äusoi Finnairia pääsemään väikeiden vuosien yli samalla, kun siinä on muodostuuus kesivä käsuuäsuä sulevisuuten.

Vime vuosien voimakkaiden kytynäkaheluden, ylikapasiteetin ylläpiämän hinääkilpailun jävimeksesi kohonneiden potosäatäsuusamuisen keskeillä olemme huolitehenteä kilpailuytyyysämme ja säitödelisessä etevydesämme.

Kinääkä kannatusuutus ja etevä kätöu ova: ohjannetes pääläksittämmä, joida väikeimpina vuosina olova asiansa massiuisaan sääsu-ohjaimen ja hertäksisökkäkäusen keskeillä. Musta suurekin muuoktes voioisin soeustaa hälläsuä soimimän ja päkeiun laäsuä vääräntämässä.

Pääjohtaja Keijo Suola ja eläkköelle 31.12.2005.

KUVA 3 Tyypillinen henkilökuvau – huolitelu toimitusjohtaja antaa kasvot tekstile (Finnair, 2005, 6-7)

Samankaltaiseen ongelmaan oli helppo törmätä myös teema- ja täytekuvien suhteen. Teemakuvat vievät yleensä eteenpäin yrityksen viestiä ja usein sitä tuetaan myös kuvatekstein tai suoraan palstateksteissä. Useasta vuosikertomuksesta oli helppoa löytää kyseisen vuoden teema, jota pidettiin vahvasti esillä myös kuvien avulla.



**Kemira**

KEMIRA OYJ  
POHJALANKATU 3  
FI-230  
00101 HELSINKI  
PÄÄ 010 8011  
FAXSI 010 802 1119  
WWW.KEMIRA.FI

KUVA 4 Teemakuvat ovat näyttävästi esillä vuosikertomuksissa – Kemiran teema 2010 on puhdas vesi (Kemira, 2010, takakansi)

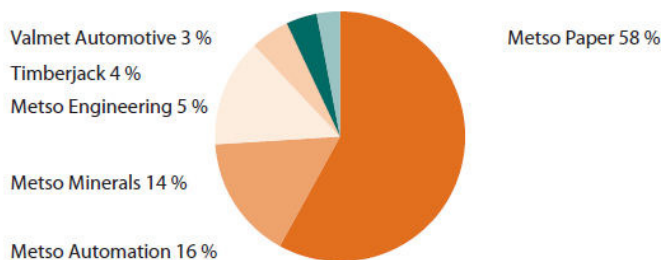
Täytekuvienv funktio puolestaan on täyttää tyhjää tilaa ja tuoda virikkeitä lukijalle. Useasti on melkein mahdotonta sijoittaa yksittäistä kuvaa ainoastaan yhteen ryhmään. Itse päädyin ratkaisuun, missä luokittelin useita kuvia useampaan luokkaan, mikä tietysti johti siihen, että yhteensä näissä kolmessa luokassa on enemmän kuvia kuin kuvia tutkimuksessani lukumääräisesti.



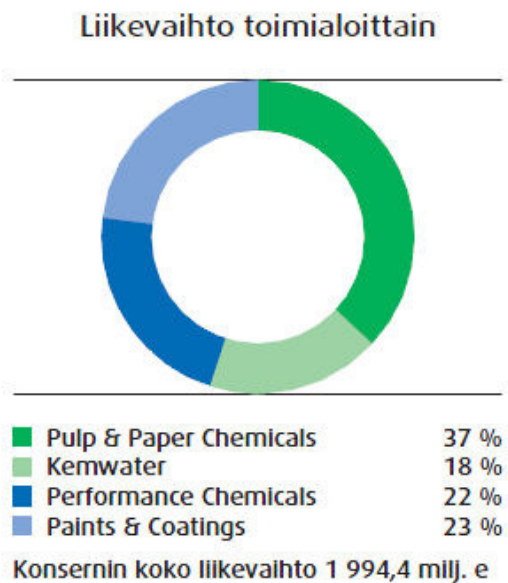
KUVA 5 Aukeaman peittää kuvakollaasi, joka tavallaan on täytekuvan tapainen, liittyy käsiteltävään teemaan ja sisältää lisäksi kuvia, joita voitaisiin ajatella myös henkilökuviksi (Metso, 2005, 26-27)

Graafien suhteen luokittelutehtävä oli aavistuksen yksinkertaisempi ja vähemmän subjektiivisuutta vaativa. Kirjasin ylös jokaisen graafin tyyppin (piiras, pylväs, viiva, vuori, yhdistelmä, muu) sekä otsikon, lisäksi tarkastin, että asteikko alkaa loogisesti nolasta, eikä graafin esitykseen liity muutakaan epäilyttävää. Piirasmallisten graafien suhteen on huomautettavaa, että olen sisällyttänyt näihin myös niin kutsutut donitsi- tai rangasmalliset graafit, jotka nähtävästi vuoden 2005 tienoilla ovat korvanneet perinteisen kokonaisen piiraan useassa vuosikertomuksessa.

#### Liikevaihto liiketoiminnoittain

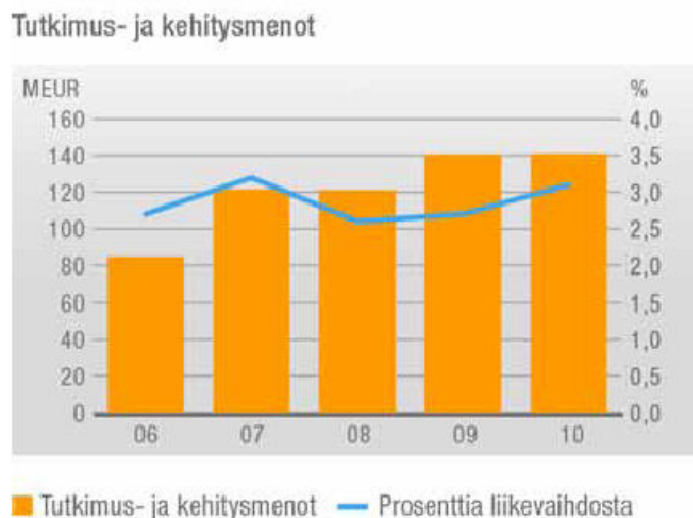


KUVA 6 Perinteinen piirasgraafi (Metso, 2000, 17)



KUVA 7 Rengasmallinen graafi oli muodissa 2000-luvun alkupuolella (Kemira, 2005, 3)

Yhdistelmägraafit ovat tyypillisesti pylväsgraafeja, joissa on lisäksi viivagraafi. Esimerkiksi, kuten alla olevassa kuvassa.



KUVA 8 Yhdistelmägraafi (Wärtsilä, 2010, 95)

Kesken lukukierroksen otin taulukkooni ylös lisäksi sen, että monessako kuvassa oli tunnistettavissa kohdehenkilön hymy tai luonnon puhtauteen perustuva tekijä, sillä nämä olivat vaikuttamassa muutamiin positiivisiksi kokemiini ensivaikutelmiin.



KUVA 9 Vaikuttaako hymy kuvasta saatavaan vaikutelmaan? (Kesko, 2010, kansi)

Kuulostaa jälleen varsin yksinkertaiselta, mutta kuvien kanssa mikään ei ole sitä. Kuten Hietaharju ja Hines ovat omissa ansiokkaissa tuotoksissaan tuoneet ilmi, on kaikki todellisuuden tulkinta syvästi subjektiivista ja olen

itsekin kokenut tämän jopa tuskastuttavalla tavalla. Lukukierroksen jälkeen täydensin taulukkoni näiden kesken kierroksen mukaan tulleiden tekijöiden suhteen ja sitten aloin tekemään alustavia yhteenvetoja kirjatusta arvoista.

## **4.2 Aineiston analyysi**

Kun olin saanut kirjattua luvussa 4.1 mainitut asiat taulukoihin, suoritin muutamia harkinnanvaraisia lajitteluoperaatioita, joiden avulla sain yhteenvedot jokaisesta yksittäisestä vuosikertomuksesta, jokaisesta yksittäisestä yrityksestä sekä jokaisesta yksittäisestä tutkimuksen kohteena olleesta vuodesta. Lisäksi tein vielä erilliset yhteenvedot valokuvien ja graafien tyypeistä.

Kun olin saanut aineistosta saamani luvut lajiteltua sopivasti, lisäsin tavanomaiset summat, keskiarvot ja hajonnat tuottamiini taulukoihin sekä piirsin saamistani arvoista muutamia olennaisimpia graafeja.

Kerättyjä tietoja on siis analysoitu oman subjektiivisen arvion perusteella sekä niistä johdettujen numerojen perusteella. Lisäksi mukana on myös muutamia numeromääräisiä arvoja, joissa ei ole subjektiivisen arvion vaikutusta (esim. lukumäärät).

## **4.3 Huomioita ja esimerkkejä vuosikertomuksista**

Aloitin tutkimukseni Finnairista ja huomasin heti ensimmäistä raporttia aloittaessani, miten vaikeaa olikaan lähteä arvioimaan kuvia oman mielipiteen pohjalta. Melkein väkisinkin tulin ajatelleeksi, että mitä minun on haluttu ajattelevan, kun katson tätä kuvaa (, mikä on eri asia kuin se, että miltä minusta tuntuu, kun katson tätä kuvaa). Finnairin vuoden 2000 vuosikertomuksen kuvat on otettu pääasiassa Helsinki-Vantaan lentokentällä ja kuviin liittyvät tekstit ovat kaikki erittäin positiivissävyisiä. Oikeastaan tämän pohjalta päätin lisätä arvioihini myös kuvan sanoman, joka välittyy kuvan ja tekstin yhteisvaikutuksesta.



#### Lumen ja talven taju

"Talvisissa olosuhteissa lentäminen vaatii erityisosaamista ja kokemusperäistä tietoa, jota Finnairilla on kertynyt kotikonettautuna. Koska joudumme operoimaan puolet vuodesta jäätävissä talviolosuhteissa, voimme perustellusti kertoa muillekin, miten näissä oloissa toimitaan. Ja myös sen, miksi on viisasta toimia tietyllä tavalla. Monille lumi ja jää ovat jotakin ennen kokemattonta, joten opetuksessa on lähdettävä todella perusteista. Lumen ja jään olomuodosta", kertoo Finnairin lentokapteeni ja MD-80 -ryhmäpäällikkö Heikki Salohelmo.

Salohelmo oli mukana neljän Finnairin lentäjän tiimissä, joka kehitti talviopoinnin tietokonepohjaisen koulutusohjelman.

Sinä suomalaisista pohjoisten olojen osaamista ja siihen liittyvää turvatietoa jaetaan myös muiden lentoyhtiöiden käyttöön. 6-tuntinen interaktiivinen ohjelma on käytössä jo 20 lentoyhtiössä.

Mitä paremmin lentoyhtiö hallitsee erityisolosuhteet, sitä turvallisemmin ja täsmällisemmin se pystyy lentämään – ja juuri nämä ominaisuudet Finnairiin liitetään kansainvälisissä vertailuissa.

KUVA 10 Tekstillä vaikutetaan vahvasti kuvan sanomaan (Finnair, 2000, 17)

Myöhemmin kuitenkin totesin, että sanomien tulkinta vaatisi enemmän resursseja (=aikaa) ja niinpä luovuin asian syvemmästä käsittelystä tämän tutkimuksen piirissä. Moni kuva Finnairin vuoden 2000 vuosikertomuksessa

antoi minulle sinänsä hyvin neutraalin tunteen - mitä nyt tietysti kaikki kuvat olivat huolellisesti kohdistettuja ja kohteet olivat huolellisesti ja asiallisesti laitettuja.

Pääsin yli puolenvälin Finnairin vuoden 2005 vuosikertomuksessa, kun tajusin, että tällä(kin) kertaa Finnair kertoo haluamansa tarinan tosiasioiden esittämisen sijasta. Siinä, missä vuonna 2000 keskityttiin paljolti ihmisiin ja arvoihin, niin nyt Aasia on pääosassa ja muu toiminta palvelee sitä.

## SISÄLTÖ

Tietoa osakkeenomistajille .....	2
Liikennetiedot ja laivasto .....	3
Avainluvut 2005 .....	4
Finnair lyhyesti .....	5
Pääjohtajan katsaus.....	7
Uuden soimitusjohtajan katsaus.....	8
Brändi turvaa tulevaisuuden.....	9
Finnair tänään ja tulevaisuudessa .....	11
Oikealla reitillä .....	12
Reitiliikenne .....	15
Lomaliikenne .....	19
Maskapalvelut .....	21
Lentotoimintapalvelut.....	25
Finnair ja yhteiskunta.....	29
Hallitus ja tilintarkastajat .....	35
Konsernin johtoryhmä .....	36

Katso erillinen taloudellinen katsaus 2005



## UUSI SILKKITIE

Finnairin menestyksinä Aasian-liikenneestä jatkuu. Yhtiö on saavuttanut merkittävän aseman Euroopan ja Aasian välisen sillanrakentajana. Finnairilla on Helsingin kautta yli 4 500 viikoittaista yhteyttä Aasian ja Euroopan välillä. Finnairin Aasian-liikennettä tarjotaan hyödyntäen viime vuonna yli 700 000 matkustajaa. Lentaja olemassa oleviin kohteisiin lisätään ja vuosittain avataan 1-2 uutta kohdetta; vuonna 2006 aloitetaan lennot Japanin Nagoyaan ja Intian Delhiin. Uuden Aasian-reiän avaaminen lisää Finnairin tarjontaa yli 80 yhteydellä.

Markkina-alueena Aasia avaa valtavasti mahdollisuuksia sekä Finnairille että sen asiakkaille. Aasian ja Euroopan välinen liikenne kasvaa seitsemän prosenttia vuosittain. Finnair tarjoaa nopeimman ja lyhimmat yhteydet maanosien välillä.

Idän liikenne on ollut Finnairille menestys, joten Aasia on valittu vuosikertomuksen teemaksi. Kuvien, sanoin ja luvuin kerrotaan siitä, miten yhtiö on luonut uuden silkkiteen.



www.finnairgroup.com

Konsepti ja graafinen suunnittelu: Milizon Oy, Valokuvat: Kaia Turunen ja Peeri-Arzuu Atsikainen, Paino: Edita Prima Oy, Paperi: kannet Curious Metallics Metal 250g/m<sup>2</sup>, sisäsvut MulaArt 150g/m<sup>2</sup>



KUVA 11 Aasia on pääosassa Finnairin vuosikertomuksessa 2005 (Finnair, 2005, 1)

Finnair jatkaa edelleen vuonna 2010 tutuksi tullutta linjaansa, missä keskitytään enemmän mukavien tarinoiden kerrontaan ja Aasian kohteiden mainostamiseen kuin itse yrityksen tulosten ja toiminnan esittelyyn. Kuvat ovat sinällään neutraaleja, mutta niissä on hassuja piirteitä ja kuvissa esiintyvät ihmiset tai ympäristöt ovat poikkeuksetta erittäin huoliteltuja. Seuraavassa kuvassa Finnair mainostaa ruoan eksotiikkaa Osakassa. Kuvatekstit vahvistavat lukijan tulkintaa.



**RUOAN EKSOTIikka OSAKASSA**

Osaka, Japanin kolmannen suurin kaupunki, ei ole villin futuristinen kuten Tokio tai Fionon kahainen

merkki. Osakan yöelämä on koko Aasian mittakaavassa hyvin vilkasta, joten maun ja helposti saatavilla oleva katuruoka tulee tarpeeseen. Japanissa Osaka tunnetaan jo herkkulisistä ruokatarjoajista. Kaupunkiin

oskin historiallisesti liitetty sana kuida-ore, joka tarkoittaa jotakininkin erittäin kiveä perinteistä yleisruokaa. Ruokaperinteen rikkaus johtuu kesien oston kaupungin sijainnista. Läheisillä vuorilla kaavaa herkkulisiä vihannuksia, kun taas

ramikon läheisyyden johdosta mereneläviä löytyy yhäkyläisesti. Kiveäkierron heikentämisen kadulla palokajasta ruoan valikoin paikallisia ruokaloja tarjoavia ravintoloita. Kokeile ekonoimiyakia, eräänlaisia japanilaisia

räiskkeitä suikalohun kaalin, lihan tai kalman kora kuunnalla levyillä grillattuna. Kaikkelella ja majoneesilla kaunistetaan. Tai takoyakia, japanilaisia tyytetyjä nyyttejä sipulalla maustettuna, salottisipulilla ja muilla herkuilla. ■

KUVA 12 Finnair kertoo vuosikertomuksissaan tarinoita (Finnair, 2010, 36-37)

Kemiran vuoden 2000 vuosikertomus sisältää yksittäisiä kuvia, joilla varsinaista tarkoitusta on mielestäni varsin vähän. Tarina kiteytyy kollaaseihin, joissa Kemiran työntekijät eri liiketoiminta-alueilta suorittavat työtehtäviään. Lisäksi kollaaseissa on myös kuvia yrityksen tuotteista. Graafien suuri määrä oli jopa silmiinpistävä.



KEMIRA CHEMICALS Mlly	2000	1999	1998	1997	1996
Liketilaukset	767	697	630	582	520
Kulu	-438	-596	-507	-462	-407
Tulos	-69	-99	68	18	-12
Lähtökulut	69	83	75	75	71
Käyttökulut	-108	-111	-117	-117	-120
Uusi tuotanto	53	59	76	76	51
Uusi tuotanto prosentteina	647	706	814	815	815
Uusi tuotanto prosentteina	12	13	14	17	18
Uusi tuotanto prosentteina	100	86	126	86	72
Uusi tuotanto prosentteina	3 210	3 138	3 114	2 845	2 283

Zäherönduho: sähköt ja lämpöenergiaa tuottavaan lämpöenergiaa tuottavaan ja muun keraamiseen, yhteensä 14 mlly. nrota.

**INDUSTRIAL CHEMICALS  
SINNITTELI**

Industrial Chemicals vuosi oli vaikea. Liiketoiminta oli kaikin puolin edellisen vuoden tasolla. Hyvät menestys-olosuhteet Kemira-yhtiöllä, joka valmistaa foorfolegiaa Saksassa. Seuran tulosta ravitti foorfolegian alennukset, jota vasten osittain saapuvien dollarin korotus. Hiilivahua ja peenatsementtejä valmistavilla yhtiöillä oli edullisia kompensoita korotukset raskaan alustatuotteiden markkinoilla. Peenatsementtejä valmistavien rutiinipolymorfolaattitehtämissä, ja se jollain tavoin valmistuksen päätyttyä. Hiilivahua ja peenatsementtejä valmistavilla yhtiöillä oli edullisia kompensoita korotukset raskaan alustatuotteiden markkinoilla. Peenatsementtejä valmistavien rutiinipolymorfolaattitehtämissä, ja se jollain tavoin valmistuksen päätyttyä.

**CHEMICALS JA YHTEISKUNTA**

Kemira Chemicals liiketoimintayksiköllä on tärkeä yhteiskunnallinen merkitys myös jatkossa. Kemira on valinnut osittain jatkamaan sitä jatkuvasti uudeksi sijainnille. Kemira ja Pulp & Paper Chemicals palvelut teollisuuden ja kodintalouden mahdollistamiseksi ja ympäristöystävällisen paperiteollisuuden. Industrial Chemicals FOLIX on ympäristöille haitallisen peenatsementin ja staattisen öljön valmistajien rutiinipolymorfolaattitehtämissä.

**TUOTANTOJÄRJESTELMÄN  
KÄYTTÄMINEN**

Tuotantoprosessien alalla jatkettiin SAMP:n ajattelutavan kehittämistä. Järjestelmä on osittain käytössä Saksassa ja Kanadassa ja tuottaa hyvää alkua. Chemira on rakentanut uuden tuotantoprosessin, joka on osittain valmistettu uusien prosessiteknologian avulla. Kemira Chemicals Oy:n toiminta on osittain valmistettu uusien prosessiteknologian avulla.

KUVA 13 Sivun reunan kuvakollaasi (Kemira, 2000, 45)



Vuonna 2005 Kemira on yrittänyt hakea luonnollisempia kuvia hallituksesta ja johtoryhmästä normaalien poseerausten sijaan. Tämä trendi on huomattavissa myös monissa muissa vuosikertomuksissa. Myöskin piiraat ovat muuttuneet 2005 tienoilla renkaiksi (ks kuva 6).

Vuoden 2010 tuotoksessa isoihin kuviin on liitetty tekstiä, joka kertoo, mitä kuvalla halutaan viestiä. Vuoden teema on vahvasti ja kauniisti esillä heti kannesta lähtien.



KUVA 14 Kemiran teema 2010 oli vesi (Kemira, 2010, kansi)

Keskon vuoden 2000 vuosikertomus näyttää koostuvan minitarinoista, joita kerrotaan kunkin toimialan esittelyn yhteydessä vahvalla kuvakeskittymällä.

ESKO - VUOSIKERTOMUS 2000 49

**RAUTAKESKO**



**RAUTAKESKON TOIMIALALTA**  
**UUTISET**  
 "Rautakeskos strategisia painopistealueita ovat kasvun lähtökohdilla uusia panostamisen sähköisessä kaupassa erityisesti ammattilaismarkkinoilla."



**R**autakesko hankkii ja myy rakentamisen, korjauksen ja sisustamisen tuotteita ja palveluja. Rautakesko vastaa K-rauta- ja Rautia-ketjujen markkinoinnista, kaupinta- ja logistiikkapalveluista, verkostoista ja kauppiasresensseistä. Rautakesko kehittää rautakaupan konseptia ja toimintamalleja. Suomen lisäksi Rautakesko toimii Ruotsissa, Virossa, Latviassa ja Venäjällä.

Rautakauppa on yksi Keskon painopistealueista. Rautakeskon vahvuuksia ovat kaupaverkoston kattavuus Suomessa, erillisiin markkinatilaistiloihin sovelletut kauppiasompeudet ja suorat kaupanväliset hankintayhteydet. Suomessa K-rauta- ja Rautia-ketjujen markkinaosuus vuonna 2000 oli noin 38 prosenttia.

Rautakeskon tavoitteena on määrätietoinen kasvun lähtökohdilla ja markkinaosuuden säilyttäminen Suomessa. Markkinaosuus Virossa rakennustarvikemarkkinoilla on noin 22 prosenttia. Ruotsissa on tällä hetkellä kahdeksan K-rautaa.

Virttyypalvelun asiakkailla ovat rakennustilaukset, teollisuus- ja muut ammattiasiakkaat. Virttyypalvelun toiminnassa panostetaan erityisesti sähköiseen kaupankäyntiin.

Rautakesko Oy aloittaa yhtiömuotoisena toimintansa 1.10.2001. Rautakeskon henkilöstömäärä vuoden 2000 loppuun oli 1 040.

**Käsitäjien rooli rakentamisen päätöksenteossa kasvaa**  
 Suomen ja lähialueiden työssä jatkunut talouskasvu lisäsi rautakauppiasuiden ja rakentamiseen liittyvien palveluiden kysyntää. Muuttoluokke ja teollisuusalan kasvun lisäksi rakentamisen, lähivuosina Suomen rautakaupan ennustetaan kasvavan vuosittain noin 3-4 prosenttia.

Yksittäisten perheiden merkitys rakentamisen päätöksenteossa kasvaa entisestään, ja sen myötä kasvaa myös palveluiden tarve. Tämä lisää pakettirakentajia ja alustakäyttäjien kysyntää. K-rauta- ja Rautia-kauppiasompeudet ovat tällä palvelu- ja tietotekniikka, joihin ne säilyvät rakentamisen päätöksentekopaikana. Kuluttajat odottavat rautakaupasta monipuolista ideointia, lukutaita vaihtoehtoja ja ammattitaitoisia palveluita. Tällä hetkellä pienrakentajien ja korjaajien osuus rautakauppiasompeuden markkinoilla Suomessa on 60 prosenttia ja ammattirakentajien 40 prosenttia.

Suomessa myönnettyjen rakennuslupien määrä on selvästi kasvanut. Virossa ja Latviassa esitöiden rakentamis- ja korjaamistarve on suuri. Markkinat panottavat vielä selvästi ammattiasiakkaiksi, mutta kuluttajakaupan rooli voimistuu koko ajan. Ruotsissa painopistena on asuntojen korjauksessa ja sisustamisessa.

**K-raudat ja Rautiat ovat Suomen markkinajohtajia**  
 Suomessa Rautakesko vastaa kahdesta rautakaupan vähittäjäkonseptista, K-raudasta ([www.k-rauta.com](http://www.k-rauta.com)) ja Rautiasta ([www.rautia.fi](http://www.rautia.fi)). Uuden ketjukonseptin mallin siirtämisen myötä K-rauta- ja Rautia-ketjuista tulee myymälään lähes samankokoisia. Ne eroavat toisistaan asiakaspalveluistaan ja toimintakonsepteistaan.

Suomessa K-raudalla on kettu-uudistuksen toteutustarve noin 45. K-raudat panostavat laajan tuotevalikoimaan, johon kuuluu rautakauppiasompeiden lisäksi mm. kodin sisustamiseen ja puutarhanhoitoon liittyviä tuotteita. Palvelun rooli korostuu tuotteiden rinnalla ja asiakkaalle kehitetään jatkuvasti uusia palvelukonseptteja, kuten "rausimä kääntö" -pientalotomittukset.

K-raudan myymäläkonseptissa panostetaan erityisesti tuote-esittelyihin ja -näytelyihin. Vuonna 2000 avattiin yhteensä kymmenen uuden liikeystön muokaus- ja suuremmissa yli 10 000 m<sup>2</sup>:n K-raudat. Vuonna 2001 Suomessa avataan tai uudistetaan yhdeksän



KUVA 15 Toimialaesittely ja siihen liittyvä kuvatarina (Kesko, 2000, 18-19)

Vuonna 2005 Kesko jatkaa tutulla kaavalla - vaikkakin kuvat sinänsä antavat neutraalin reaktion, on niissä lähes aina jotain positiivista, kuten hymyilevä, huoliteltu ihminen, hassu tilanne tai kuva puhtaasta luonnosta, vedestä tai auringosta.



1. K-supermarket-kaupan monipuolisuudesta päätettävien asiainvalintoja käyttävät asiakkaat eivät enää käy jättäen.
2. K-ohjelmien on edullinen ja monipuolinen kassa perheen hypermarket, jota saa lähes kaikki tarpeellisen raudasta käyttävänsä.
3. K-market-kauppa on tuotettava ja palveluosaava kauppaketju läheltä asiakasta. K-market-kaupasta löytyvät helposti kaikki päivittäiset elintarvikkeet.



KUVA 16 Sivun alareunan kuvavaihtelua luoda positiivista tunnelmaa (Kesko, 2005, 20-21)

Vuoden 2010 vuosikertomuksessaan Kesko on käyttänyt aikaisempaa rohkeampia värivalintoja, jotka ovat nähtävissä muutamalla vilkaisulla.



KUVA 17 Keskon värivalinnat vuonna 2010 olivat normaalia rohkeampia (Kesko, 2010, 25)

Metson vuosikertomukset muodostavat polun vähäisestä kuvien käytöstä yltäkylläiseen kollaasiin ja sitten takaisin maltillisempaan kuvien käyttöön. Kuvassa 18 on sivun reunaan asetettu tyytyväisiä, hymyileviä, Metson työntekijöitä todistamaan sitä, että yrityksen arvot ovat kohdallaan.

ARVOT JA EETTISET PERIAATTEET

## Arvot ja eettiset periaatteet varmistavat Metson toiminnan johdonmukaisuuden

Metso-konsernin toiminnassa noudatetaan voimassa olevia lakeja ja säädöksiä sekä yleisesti hyväksytyjä menettelytapoja. Metson toimintaa säätelevät myös arvot, eettiset periaatteet sekä hyvä hallintotapa. Arvot ja eettiset periaatteet varmistavat, että Metson toiminta on johdonmukaista ja yhtenäistä maasta ja liiketoiminta-alueesta riippumatta. Metson tavoitteena on olla hyvä yrityskansalainen.

### ARVOT

Metson toimintaa ohjaavat arvot määriteltiin vuonna 2001, ja siitä lähtien ne ovat muodostaneet ohjenuoran liiketoiminnalle ja jokapäiväiselle työlle. Arvot ohjaavat Metson toimintaa myös pitkällä aikavälillä.

### Asiakkaan menestyminen

Kannattava liiketoiminta on mahdollista vain asiakkaidemme menestyksen kautta. Kehittämämme ratkaisut ennakkoivat asiakkaidemme tulevia tarpeita ja ottavat huomioon ympäristökäijät. Palvelemme asiakkaitamme sitoutuneesti ja ammattitaitoisesti.

### Kannattava uuslutuminen

Tuotamme lisäarvoa asiakkaillemme ja omistajillemme uudistumisen kautta. Olemme valmiita kyseenalaistamaan nykyisen ja luopumaan vanhasta. Hyödynnämme ja yhdistämme koko organisaation laajaa ja erilaista osaamista. Kasvumme perustuu luovuuteen ja terveeseen riskinottoon ilmapiirissä, jossa tuemme ja palkitsemme innovatiivisuutta.

### Yksilön sitoutuminen

Otamme vastuuta ja kannamme vastuun, joten meihin voi aina luottaa – viemme asiat loppuun saakka. Sanomme asiat suoraan ja rehellisesti samalla kunnioittaen kulttuurien erilaisuutta.

Vaikka ilmaisemme avoimesti kantamme ja perustelumme, sitoudumme yhteisesti sovituihin tavoitteisiin.

### Ammatillinen kehittyminen

Haluamme ja osaamme oppia myös toisiltamme, sillä ammatillinen kehittyminen on tärkeä osa työtämme. Olemme valmiita tarttumaan uusiin haasteisiin kykyjemme mukaan. Huolehdimme myös koko työyhteisömme hyvinvoinnista.

### EETTISET PERIAATTEET

Eettiset periaatteet tukevat Metson kestävästä kehitystä. Ne tarjoavat yhteiset suuntaviivat Metson ja sen sidosryhmien toiminnalle sekä tulevaisuuden päätöksenteolle. Samalla ne luovat yhtenäisyyttä kaikkeen liiketoimintaan ja työtehtäviin.

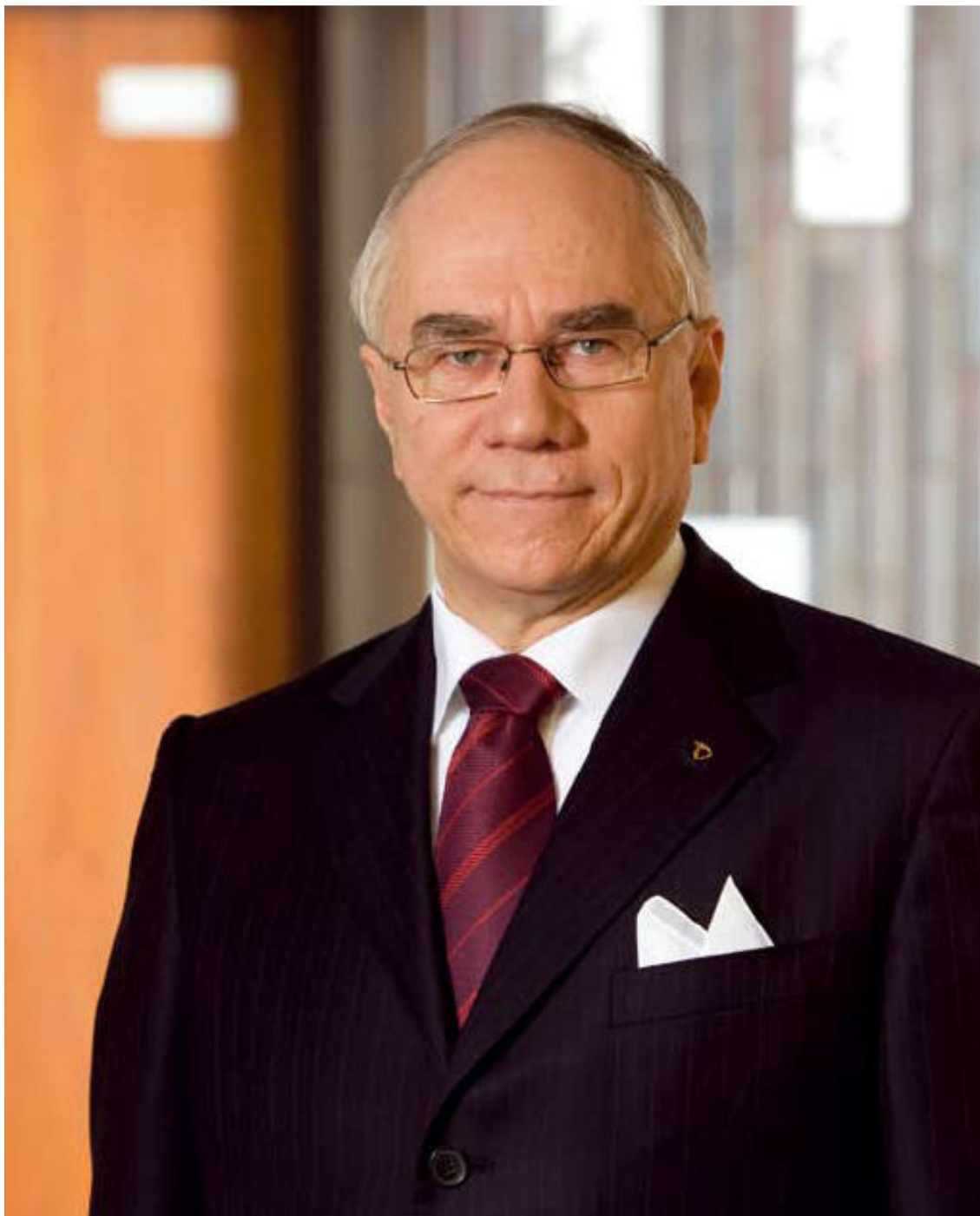
Eettiset periaatteet kuvaavat myös yrityksen kulttuuria, yhteisesti hyväksytyjä toimintatapoja sekä sen sitoutumista lakien ja säännösten noudattamiseen. Niiden tarkoitus ei ole luoda uusia velvoitteita vaan määritellä, vahvistaa ja kirjata ylös parhaat käytännöt.

Kaikkien metsolaisten tulee tuntea eettiset periaatteet ja toteuttaa niitä käytännön työssä. Niiden johdonmukainen noudattaminen on myös tapa rakentaa Metson mainetta hyvänä yrityskansalaisena.



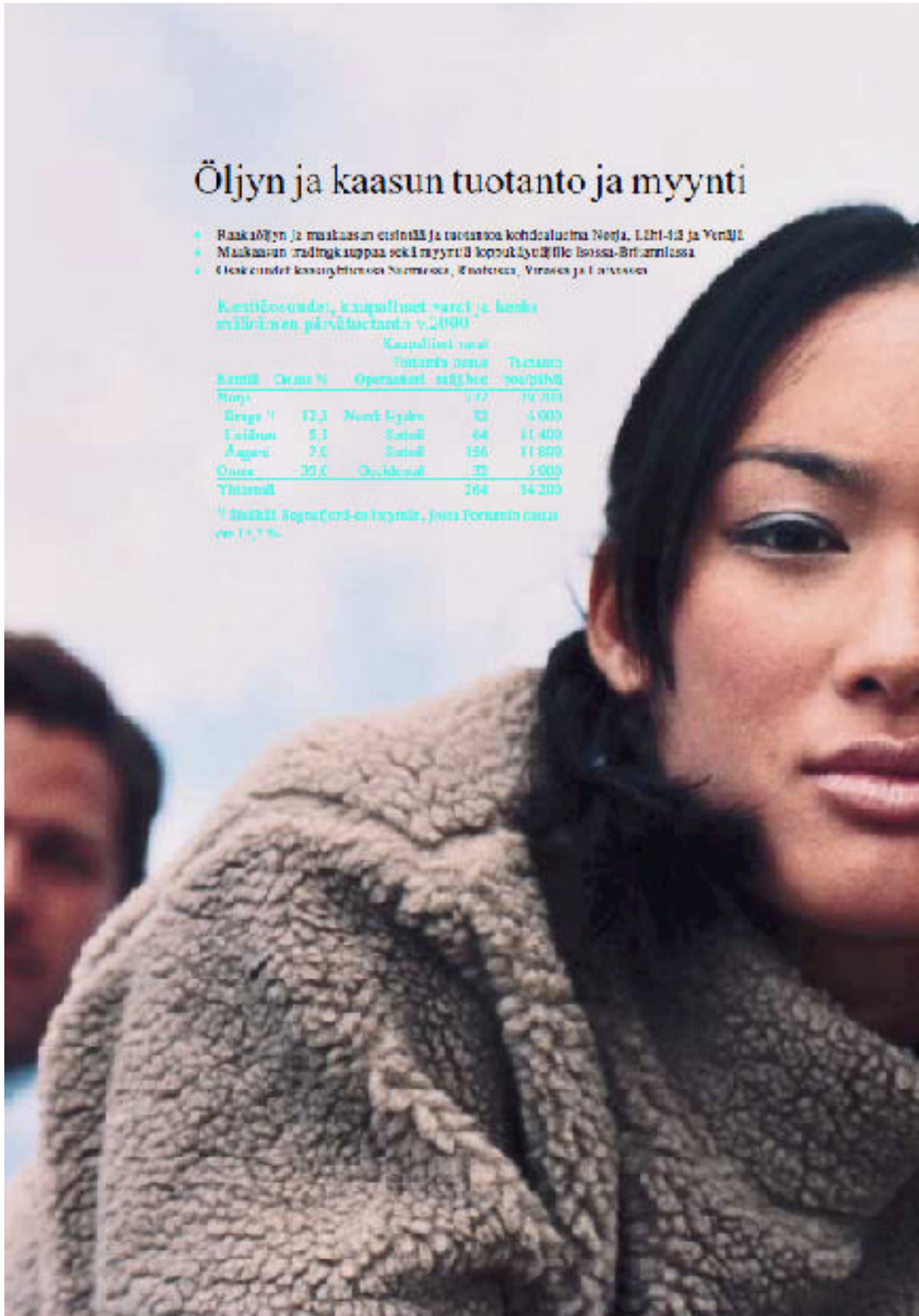
KUVA 18 Henkilöt todistavat Metson eettisten periaatteiden toiminnan (Metso, 2005, 12)

Vuosikertomuksissa esiintyvät henkilöt ovat lähes poikkeuksetta huoliteltuja. Tässä Metson toimitusjohtaja Jorma Eloranta poseeraa tyylikkäänä vuoden 2005 vuosikertomuksessa.



KUVA 19 Huoliteltu toimitusjohtaja (Metso, 2005, 3)

Fortumin vuoden 2000 (Neste Oil) vuosikertomus sisältää kuvia nuorista ihmisistä, enkä vieläkään ymmärrä, mitä tekemistä tällä on yrityksen ja sen liiketoiminnan kanssa. Korostusfontin värivalinta on huono ja paljon käytetyistä pylväsdiaگرامmeista puuttuu 0-taso, vaikkakin ne on piirretty alkamaan nolasta. Normaalisti kuvilla yritetään kertoa jotain tarinaa - mikäli Fortumilla tässä on sellainen, se ei avaudu ihan suosiolla.



## Öljyn ja kaasun tuotanto ja myynti

- Raakaöljyn ja maakaasun ostotilillä ja tuotannon kehityksellä Norja, Lähi-Idä ja Venäjä
- Maakaasun tradingkauppaa sekä myyntiä koptukyöille Isonsa-Britanniassa
- Oletusostot kassayhtiöissä Suomessa, Ranskassa, Virossa ja Latviassa

Kantätoeunde, kaupalliset varat ja kassa  
määräinen päästötoeunde v.2000\*

Kantätoeunde	Ostus %	Kaupalliset varat		Tätoeunde toe/päivä
		Fortumin omat	Fortumin omat	
Norja		277	79 700	
Seige 1)	12,3	Norokäyde	32	5 000
Latvian	5,3	Satolä	64	11 400
Ängere	7,0	Satolä	156	11 800
Ostus	25,0	Ovokäyde	32	5 000
Yhtätoeunde			264	34 200

1) Satolätoeunde toe/päivä, jona Fortumin ostus on 11,7 %.

KUVA 20 Fortumin tarina 2000 ei avautunut lukijalle (Fortum, 2000, 12)

Neste Oilin vuosikertomus 2005 on selvästi enemmän ajatuksella tuotettu raportti verrattuna viiden vuoden takaiseen. Nyt myös kuvat kytkeytyvät vuosikertomuksen kertomaan tarinaan. Työtapaturmista yleisesti käytettävä miljoonaa työtuntia kohti -asteikko on hieman hämäävä.

## Neste Oil lyhyesti

Johtava pohjoiseurooppalainen puhtaampien liikennopeiteiden jalostaja



Enemmän Öljyjalostusta sivulla 12-17

Polttoaineiden ja voiteluaineiden laatua parantava, oman kehityksen perustuvia ratkaisuja



Enemmän Komponentteja sivulla 18-21

Johtava öljytuotteiden vähittäismyyjä Suomessa, kasvua Itämeren alueella



Enemmän Öljyn vähittäismyyntiä sivulla 22-25

Yksi maailman suurimmista jäävahvistetuista tankkerilaivastoista

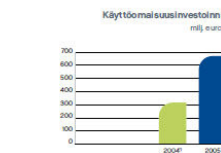
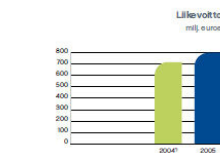


Enemmän Shipingistä sivulla 26-28

Neste Oil on itäinen pohjoiseurooppalainen öljyjalostus- ja markkinointiyhtiö, joka keskittyy korkealaatuisten liikenteen polttoaineiden ja muuhun ruuhtuotetuihin vähemmän kuumuttaviin korkean lisäarvo öljytuotteisiin. Vuonna 2005 Neste Oilin liikevaihto oli 9 574 miljoonaa euroa ja vuoden lopussa sen henkilöstömäärä oli noin 4 300. Yhtiö on listattu Helsingin Pörssissä.

Neste Oilin neljä toimialaa ovat Öljyjalostus, Komponentit, Öljyn vähittäismyynti ja Shiping. Liiketoimintat kattaen öljyjalostuksen ja öljytuotteiden myynnin, laivakalustuksen sekä engineering-toiminnan. Neste Oilin jalostamot Porvoossa ja Naantalissa jalostavat raakaöljyt vuosittain yhteensä noin 12,5 miljoonaa tonnia (350 000 öljynpöytä päivässä).

Neste Oil tuottaa kaikkia tärkeimpiä öljytuotteita, joista lähes puolet myydään vieräisiin. Vuonna 2005 kotimaan myynti oli 7,5 miljoonaa tonnia ja vienti 5,6 miljoonaa tonnia.



<sup>1)</sup> Omaa- ja ulkoista  
<sup>2)</sup> Vertailukelpoinen liikevoitto lasketaan vähentämällä varainhoito- ja tutkimus- ja kehityskustannukset myyntivaiheesta ennen muutokset raportoiduista tilioikeuksista.

KUVA 21 Neste Oil on löytämässä identiteettinsä (Neste Oil, 2005, 2-3)

Vuoden 2010 vuosikertomuksen tyyli on entistä vahvemmin personoitu yrityksen värien ja ideologian mukaan. Kuvat ovat lisäksi saaneet muutamia selventäviä kuvatekstejä.



KUVA 22 Jo kansi kertoo, että Neste Oil on vihdoinkin löytänyt itsensä (Neste Oil, 2010, kansi)



Outokumpu on vuoden 2000 vuosikertomuksessaan tyytynyt pelkkään visuaaliseen ilmeeseen ja siihen, että kuva vastaa aiheeltaan vuosikertomuksen tiettyä osaa. Myöhemminhän kuvilla kerrotaan vahvasti myös yrityksen haluamia tarinoita. Vielä tässä kuvien funktio on yksinkertaisempi ja koristeellisempi.

**Stainless Steel**

AvestaPolaritille laaditun yhteisen liiketoimintasuunnitelman mukaisesti tuotavuudessa voidaan saavuttaa merkittäviä parannuksia, mikä ei ole mahdollista erillisinä yhtiöinä. Keskeiset teolliset synergiat syntyvät suuruutensa edusta sekä erikoistumisesta ja paremmasta logistiikasta. Yhdistymisyhtiöiden arvioidaan olevan yli 100 miljoonaa euroa vuodessa ja toteutuvan täysimääräisenä vuoteen 2005 mennessä – suurimman osan realisoituna kuitenkin jo vuoteen 2003 mennessä.

Outokumpu Steel on jo aiemmin päättänyt kaksinkertaistaa tuotantokapasiteettinsa tulevien vuosien aikana. Avesta Sheffieldin aiemmin investointipäätökset puolestaan perustavat yhtiön tuotannon asteittaisen kehittämisen niin, että se entistä paremmin vastaisi markkinoiden kasvavia vaatimuksia. Erilaiset investointisuunnitelmat on arvioitu, ja niihin on tehty joitakin yhteisen liiketoimintasuunnitelman edellyttämiä muutoksia. AvestaPolarin käynnissä olevat kokonaisinvestoinnit raastamattoman terästuotantoon ovat 770 miljoonaa euroa, ja ne nostavat yhdist

tytyn aikokapasiteetin nykyisestä 1,75 miljoonasta tonnista noin 2,75 miljoonaa tonniin vuodessa. Investoinnit valmistavat vuoden 2002 loppuun mennessä.

**Pitkän tähtäimen markkinoituskäymät suotuisat**

Raastamattoman teräksen kulutuksen kasvuedotukset ovat erittäin positiiviset. Maailmanlaajuisen kysynnän kasvun on kasvanut keskimäärin noin 5,5 % vuodessa viimeisten 20 vuoden ajan, ja vuodesta 1994 lähtien kulutus on noussut keskimäärin 7,5 % vuodessa. Tutkimuslaitos CRU International ennustaa raastamattoman teräksen kulutuksen kasvavan tulevaisuudessa keskimäärin noin 5 % vuodessa. Tällä hetkellä näkyvät heikentävät kuitenkin lisääntyneet epävarmuus lähtöjen markkinakehityksestä.

Raastamattoman teräksen on kehittyvä materiaali, ja sen käyttö lisääntyy tiukentuvien ympäristövaatimusten sekä terveys- ja hygieniavaatimusten myötä. Lisäksi sen kulutus on vahvasti

sidoisena elintason nousun. Uudet elinkaaritutkimukset osoittavat, että monissa käyttökohteissa jaloteräksen kokonaiskäytännökset ovat alemmat kuin kilpailijien materiaalien.

Raastamattoman teräksen suurimpia asiakasryhmiä ovat rakentaminen ja akkisehtauri, elintarviketeollisuus, sähä- ja paperiteollisuus, offshore-öljyputous, kemiantollisuus, kuljetus sekä kodinkoneiden ja -laitteiden valmistajat. Toimintavuonna Outokumpulla oli valaistun raastamattoman teräksen Euroopan markkinoista noin 10 %:n osuus ja maailmanmarkkinoista noin 4 %:n osuus. AvestaPolarin vastaava markkinaosuus ovat alkuvaiheessa noin 25 % Euroopassa ja noin 8 % maailmanlaajuisesti.

Tornion tehtaiden uusi vuosiansuujohdajalma käynnistymässä

3.2.2000 Outokumpu ja Avesta Sheffield muodostavat uuden johtajan johtotajayhtiön.

26.9.2000 Euroopan Komissio hyväksyi Outokumpu Stoolin ja Avesta Sheffieldin yhdistymään.

4.12.2000 Outokumpu Stoolin ja Avesta Sheffieldin yhdistymisen vaihtotajouksesta julkistettu.

16.12.2000 AvestaPolarin vaihtotajous hyväksytti 94,7-prosenttisesti.

22.1.2001 AvestaPolarin on syntynyt.

22.1.2001 AvestaPolarit hyväksytti Holtingin Pörossä, kaupankäynti alkaa OMS:essä ja HEK:ssä.

26.1.2001

TUNNUSLUVUT		2000	1999
Mtl, €			
<b>Liiketoiminta</b>			
Outokumpu Chroma	100	95	
Outokumpu Polarit	1 128	713	
Ja-Ro	52	67	
Muut liiketoimintayksiköt	5	47	
Säilytysmyynti	-154	-144	
<b>Yhteensä</b>	<b>1 177</b>	<b>778</b>	
Osuus koko konsernin liikevaihdosta (%)			
Liiketoiminta	27	21	
Liiketoiminta	245	52	
Liiketoiminta liikevaihdosta (%)	21	7	
Sijoitusten pääoman laatu (%)	53	5	
Sijoitusten pääoma 31.12.	815	700	
Investointien käyttösuoritusaste	84	36	
Poistot	90	59	
<b>Tuotanto</b>			
tonnia			
2000	1999		
Outokumpu Chroma			
Funkkeranti	250 800	254 300	
Outokumpu Polarit			
Teräskäyttö	638 500	507 600	
Käytettyä materiaalia			
Käytettyä materiaalia	421 700	453 300	
Käytettyä materiaalia	135 000	138 300	
Ja-Ro			
Puutet ja putkiosat	32 100	28 400	
<b>Henkilöstö</b>			
31.12.			
2000	1999		
Outokumpu Chroma	367	315	
Outokumpu Polarit	1 815	1 743	
Ja-Ro	311	333	
Muut yksiköt	4	6	
<b>Yhteensä</b>	<b>2 438</b>	<b>2 397</b>	

20 OUTOKUMPU 2000

OUTOKUMPU 2000 21

KUVA 23 Visuaalista ilmettä vailla syvempää tarkoitusta (Outokumpu, 2000, 20-21)

Vuoden 2005 vuosikertomuksessa käytetty kuvakieli hämmäntää. Alussa tuntui siltä, että sillä oli tarkoitus korostaa alan tiukkaa kilpailua, mutta miksi tätä samaa jatketaan läpi koko kertomuksen? Kyse lienee samankaltaisesta aiheen ohi menevästä harha-askeleesta kuin Fortumin kohdalla 2000.

**Riskienhallinta**

KUVA 24 Visuaalisuutta vailla juontaa (Outokumpu, 2005, 14-15)

Outokummun vuoden 2005 vuosikertomuksesta löytyy myös varsin poikkeuksellinen kuva, missä yhtiön toimitusjohtaja on kuvattu ryppyisissä housuissa ja takki auki varsin epätyyppillisen huolimattomaan tyyliin. Lisäksi kengät, solmio ja vyö eivät ole kovinkaan luottamusta herättävän näköisiä.

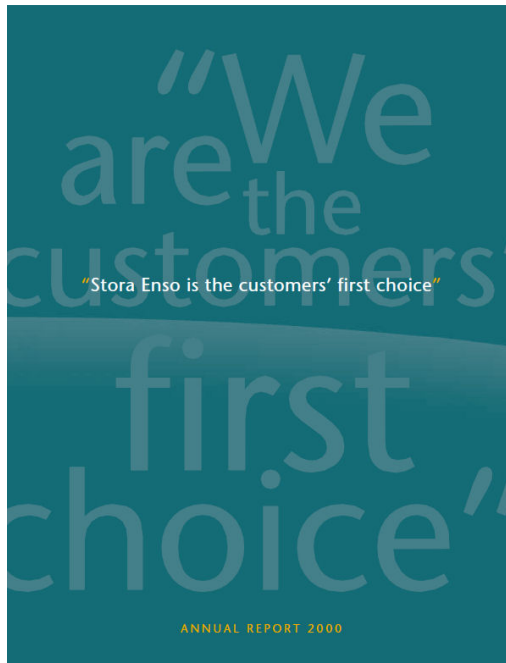


KUVA 25 Huolittelematon toimitusjohtaja (Outokumpu, 2005, 5)

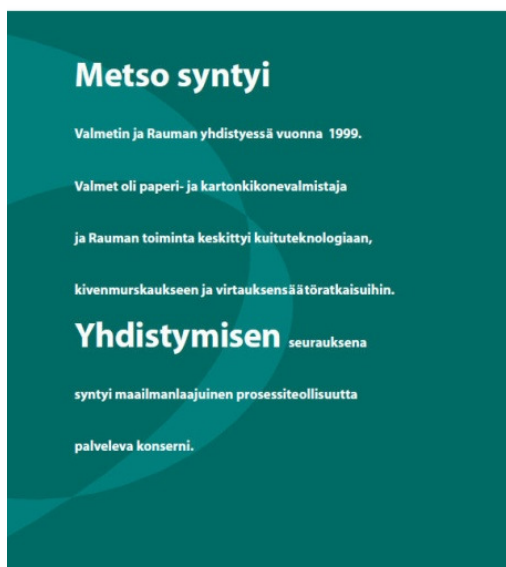
Tähän asti totaalisin takinkäöntö vuosikertomusstrategian suhteen nähdään Outokummun vuoden 2010 vuosikertomuksen ja vuoden 2005 välillä.

Minimalistisuus on vuoden 2010 tuotoksessa lähes tieteellistä tasoa ja kuvien lukumäärä on tutkimuksen pienin – 0,02 sivua kohti.

Stora Enson vuosikertomus vuodelta 2000 muistuttaa kovasti Metson vuosikertomusta samalta vuodelta.



KUVA 26 Stora Enso 2000 (Stora Enso, 2000, kansi)



KUVA 27 Metso 2000 (Metso, 2000, iv)

Vuonna 2005 Stora Enson tyyli on muuttunut olennaisesti vuodesta 2000 ja vuosikertomuskin koostuu kolmesta erillisestä osasta. Lisäksi konsernista kertovaan raportin osaan on kuvien alle tullut kuvatekstit.

Vuoden 2010 Stora Enson vuosikertomus vaikuttaa mainostempulta, mutta siinä on oikeasti jotain erilaista. Se kutsuu lukemaan ja perehtymään. Stora Enson rethink-vuosikertomus nostaa esiin aiheita, jotka eivät välttämättä saa yritystä ja sen johtoa näkymään parhaassa mahdollisessa valossa (esim. case Varkaus) - tällainen rehellisyys on varsin poikkeuksellista. Tämä on mielestäni tutkimusjoukon mielenkiintoisin vuosikertomus. Se sisältää vähän samantyyppisiä elementtejä kuin Finnairin vuosikertomukset, mutta olematta kuitenkaan pelkkä mainos.



KUVA 28 Stora Enso Rethink 2010 – siinä on jotain erilaista (Stora Enso, 2010, kansi)

Wärtsilän vuosikertomus 2000 oli ensimmäinen tutkimuksen yhteydessä lukemani vuosikertomus, jossa oli isoja taustakuvia, joiden sisällyttäminen tutkimukseeni vaati jälleen tulkintaa. Päätin kuitenkin sisällyttää myös nämä kuvat tutkimukseeni.



KUVA 29 Onko kannessa valokuva vai ei?

Wärtsilän vuosikertomus 2005 sisältää samantyyppistä kollaasia kuin Metsolla 2005 ja GRI:n sisältöindeksi on niin ikään ilmestynyt Wärtsilän (, kuten myös monien muiden) kestävän kehityksen raporttiin 2005. Wärtsilän vuosikertomus 2005 koostuu kolmesta osasta, kuten Stora Enson vastaavan vuoden vuosikertomus.

Wärtsilän 2010 raportti on julkaistu sähköisessä muodossa ja tätä tutkimusta varten on otettu käyttöön tästä dokumentista itse tulostettavissa oleva pdf-dokumentti, missä minimalistisuus on lähes Outokummun tasoa - 0,06 kuvaa sivua kohti.

## 5 TULOKSET

Seuraavassa käyn läpi tutkimukseni tuloksia.

### 5.1 Valokuvat vuosikertomuksissa

Tähdellä (\*) merkityt vuosikertomukset koostuvat useammasta osasta, joiden arvot on taulukoissa laskettu yhteen. Taulukko 2 kertoo valokuvien määrän ja suhteellisen määrän sivua kohti jokaisessa yksittäisessä vuosikertomuksessa. Lisäksi kuvien osalta voi nähdä kuvien määrät vaikutelman mukaan.

TAULUKKO 2 Valokuvat vuosikertomuksissa

Valokuvat Vuosikertomus	Sivumäärä	Valokuvia	Valokuvaa/sivu	Vaikutelma		
				Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Finnair 2000	97	40	0,41	1	39	0
Finnair 2005	40	40	1,00	0	40	0
Finnair 2010	70	95	1,36	2	93	0
Kemira 2000	72	21	0,29	0	20	1
Kemira 2005	54	52	0,96	1	51	0
Kemira 2010	68	90	1,32	5	84	1
Kesko 2000	94	77	0,82	0	77	0
Kesko 2005	132	56	0,42	0	56	0
Kesko 2010	169	56	0,33	1	55	0
Metso 2000	94	25	0,27	0	25	0
Metso 2005	76	119	1,57	0	119	0
Metso 2010	174	54	0,31	0	54	0
Fortum 2000	50	37	0,74	0	37	0
Neste Oil 2005	120	55	0,46	0	55	0
Neste Oil 2010	166	58	0,35	1	57	0
Outok. 2000	100	33	0,33	0	33	0
Outok. 2005	124	84	0,68	0	84	0
Outok. 2010	235	5	0,02	0	5	0
Stora Enso 2000	114	79	0,69	0	79	0
Stora Enso 2005*	232	56	0,24	0	56	0
Stora Enso 2010*	88	115	1,31	1	114	0
Wärtsilä 2000	92	104	1,13	0	104	0
Wärtsilä 2005*	172	80	0,47	0	80	0
Wärtsilä 2010	291	18	0,06	0	18	0
Yhteensä	2924	1449		12	1435	2
Keskiarvo	121,83	60,38	0,65	0,50	59,79	0,08
Keskihajonta	64,08	30,90	0,44	1,10	30,61	0,28

Kuten todettua, tutkimukseni tulokset näyttävät selvästi sen, että lähes kaikki kuvat näissä vuosikertomuksissa ovat vaikutelmaltaan neutraaleja. Positiivisen tai negatiivisen vaikutelman aikaansaaneita kuvia oli ainoastaan kourallinen.

## 5.2 Graafit vuosikertomuksissa

Taulukko 3 kertoo graafien määrän ja suhteellisen määrän sivua kohti jokaisessa yksittäisessä vuosikertomuksessa. Lisäksi graafien osalta voi nähdä määrät kahden tyypillisen väärinesittämiseen viittavan valitun tekijän mukaan.

TAULUKKO 3 Graafit vuosikertomuksissa

Graafit

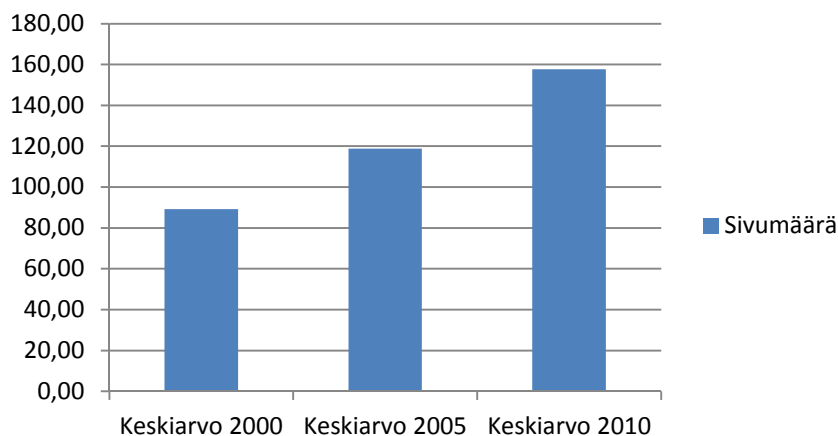
Vuosikertomus	Sivumäärä	Graafeja	Graafia/sivu	Ei 0-lähtö	Valikointi
Finnair 2000	97	39	0,40	0	0
Finnair 2005	40	20	0,50	1	3
Finnair 2010	70	8	0,11	0	0
Kemira 2000	72	46	0,64	4	0
Kemira 2005	54	35	0,65	0	0
Kemira 2010	68	14	0,21	0	0
Kesko 2000	94	29	0,31	0	0
Kesko 2005	132	34	0,26	0	0
Kesko 2010	169	25	0,15	0	0
Metso 2000	94	46	0,49	0	0
Metso 2005	76	26	0,34	0	0
Metso 2010	174	53	0,30	0	0
Fortum 2000	50	36	0,72	0	0
Neste Oil 2005	120	32	0,27	1	2
Neste Oil 2010	166	44	0,27	2	0
Outokumpu 2000	100	57	0,57	0	0
Outokumpu 2005	124	47	0,38	0	0
Outokumpu 2010	235	56	0,24	0	0
Stora Enso 2000	114	45	0,39	5	0
Stora Enso 2005*	232	73	0,31	0	0
Stora Enso 2010*	88	18	0,20	0	0
Wärtsilä 2000	92	34	0,37	0	0
Wärtsilä 2005*	172	84	0,49	2	0
Wärtsilä 2010	291	67	0,23	0	0
Yhteensä	2924	968		15	5
Keskiarvo	121,83	40,33	0,37	0,63	0,21
Keskihajonta	64,08	18,57	0,16	1,35	0,72



Kuten valokuvienkin tapauksessa, eivät tutkimustulokseni viittaa siihen, että näissä vuosikertomuksissa olisi käytetty keinoja, joiden avulla graafit olisi saatu näyttämään paremmilta.

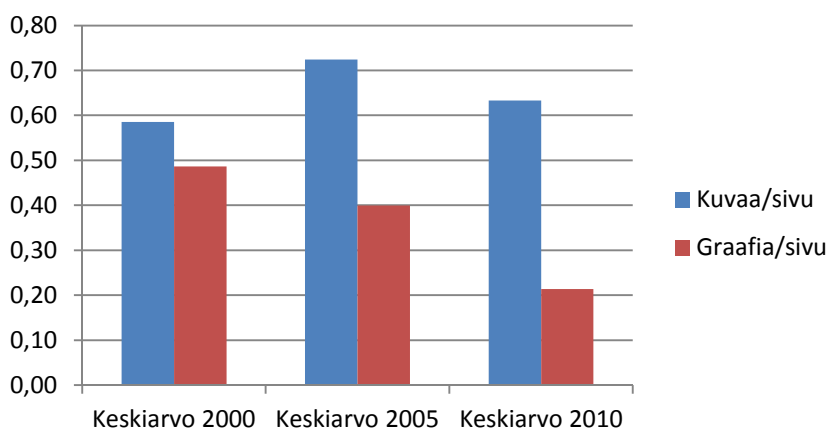
### 5.3 Sivumäärä & valokuvien ja graafien suhteellinen määrä

Kuvio 1 näyttää vuosikertomusten sivumäärän kehityksen kohteina olleiden vuosien keskiarvon suhteen. Sivumäärän keskiarvo 89,13 vuodelta 2000 vastaa Campbellin (2009) tutkimusta, jossa vuoden 2000 keskiarvoksi saatiin 90.



KUVIO 1 Vuosikertomusten sivumäärän kehitys

Kuvio 2 edustaa kuvien ja graafien suhdetta sivumäärään. Kuvien suhteen selvästi rikkain vuosi oli 2005, mistä on palattu maltillisempaan suuntaan vuonna 2010. Mielenkiintoista on, että graafien suhteellinen määrä on koko ajan laskeva.



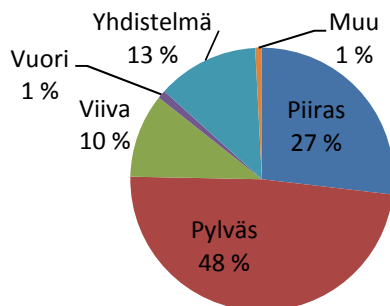
KUVIO 2 Kuvien ja graafien suhde sivumäärään

## 5.4 Graafityypit

Taulukossa 4 on koottuna erilaisten graafityyppien osuus kussakin vuosikertomuksessa. Kuvio 3 havainnollistaa jakaumaa, mistä nähdään, että perinteiset pylväs- ja piirasgraafit ovat vuosikertomuksissa selvästi suosituimpia.

TAULUKKO 4 Graafityypit

Graafityypit	Piiras	Pylväs	Viiva	Vuori	Yhdistelmä	Muu	Yhteensä
Finnair 2000	10	25	2	0	2	0	39
Finnair 2005	7	13	0	0	0	0	20
Finnair 2010	0	6	1	0	1	0	8
Kemira 2000	9	21	9	0	7	0	46
Kemira 2005	12	18	0	0	4	1	35
Kemira 2010	5	9	0	0	0	0	14
Kesko 2000	9	15	4	1	0	0	29
Kesko 2005	9	18	1	1	5	0	34
Kesko 2010	5	18	0	1	1	0	25
Metso 2000	13	24	1	0	8	0	46
Metso 2005	10	10	2	0	4	0	26
Metso 2010	20	21	1	0	11	0	53
Fortum 2000	3	28	4	1	0	0	36
Neste Oil 2005	8	15	5	0	3	1	32
Neste Oil 2010	9	25	8	0	2	0	44
Outok. 2000	11	32	7	2	5	0	57
Outok. 2005	15	22	6	1	3	0	47
Outok. 2010	16	24	10	1	3	2	56
Stora Enso 2000	8	22	9	0	5	1	45
Stora Enso 2005*	17	30	13	1	11	1	73
Stora Enso 2010*	15	1	0	0	2	0	18
Wärtsilä 2000	14	11	4	0	5	0	34
Wärtsilä 2005*	24	33	7	1	17	2	84
Wärtsilä 2010	11	28	6	0	22	0	67
Yhteensä	260	469	100	10	121	8	968



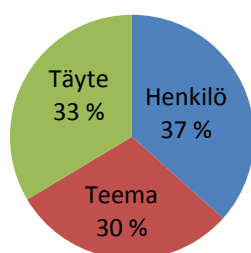
KUVIO 3 Graafien tyypit vuosikertomuksissa

## 5.5 Kuvatyyppit

Taulukko 5 esittää erilaisten kuvatyyppien jakauman vuosikertomuksissa. Luokittelussa joukko kuvia on laskettu sekä teema- että täytekuvaksi, joten summa on suurempi kuin kuvien kokonaislukumäärä 1449. Kuvio 4 näyttää varsin tasaisen jakauman, jossa henkilökuvien osuus on kuitenkin suurin.

TAULUKKO 5 Kuvatyyppit

Kuvatyyppit	Henkilö	Teema	Täyte	Yhteensä
Finnair 2000	27	7	10	44
Finnair 2005	7	29	16	52
Finnair 2010	33	57	56	146
Kemira 2000	3	11	18	32
Kemira 2005	31	24	5	60
Kemira 2010	40	39	48	127
Kesko 2000	56	17	21	94
Kesko 2005	37	9	10	56
Kesko 2010	29	9	21	59
Metso 2000	25	0	2	27
Metso 2005	26	76	91	193
Metso 2010	42	14	6	62
Fortum 2000	37	0	24	61
Neste Oil 2005	45	36	15	96
Neste Oil 2010	32	27	17	76
Outok. 2000	20	13	16	49
Outok. 2005	16	37	72	125
Outok. 2010	2	0	3	5
Stora Enso 2000	59	44	53	156
Stora Enso 2005*	26	24	16	66
Stora Enso 2010*	63	56	27	146
Wärtsilä 2000	40	33	77	150
Wärtsilä 2005*	26	40	54	120
Wärtsilä 2010	17	0	0	17
Yhteensä	739	602	678	2019



KUVIO 4 Kuvatyyppit vuosikertomuksissa

## 5.6 Hymyjen lukumäärä

Taulukossa 6 on esitetty hymyilevien ihmisten lukumäärä kussakin vuosikertomuksessa sekä prosentuaalinen osuus hymyilevien suhteesta kaikkiin henkilökuviin. 100%:n ylitykset johtuvat siitä, että joissain kuvissa on ollut tunnistettavissa hymyilevä ihminen, mutta kuvaa ei ole luokiteltu varsinaiseksi henkilökuvaiksi.

TAULUKKO 6 Hymyt henkilökuvuissa

Kuvatyyppit	Henkilö	Hymy	%
Finnair 2000	27	12	44,44
Finnair 2005	7	6	85,71
Finnair 2010	33	38	115,15
Kemira 2000	3	3	100,00
Kemira 2005	31	15	48,39
Kemira 2010	40	29	72,50
Kesko 2000	56	28	50,00
Kesko 2005	37	21	56,76
Kesko 2010	29	21	72,41
Metso 2000	25	11	44,00
Metso 2005	26	19	73,08
Metso 2010	42	25	59,52
Fortum 2000	37	12	32,43
Neste Oil 2005	45	16	35,56
Neste Oil 2010	32	22	68,75
Outokumpu 2000	20	3	15,00
Outokumpu 2005	16	7	43,75
Outokumpu 2010	2	0	0,00
Stora Enso 2000	59	26	44,07
Stora Enso 2005*	26	9	34,62
Stora Enso 2010*	63	20	31,75
Wärtsilä 2000	40	8	20,00
Wärtsilä 2005*	26	14	53,85
Wärtsilä 2010	17	17	100,00
Yhteensä	739	382	51,69
Keskiarvo	30,79	15,92	54,24
Keskihajonta	15,96	9,42	27,97

## 5.7 Yritys yritykseltä

Taulukko 7 kertoo kuvien ja graafien suhteellisen määrän sivua kohti jokaisessa yksittäisessä vuosikertomuksessa. Ja kuten näkyy, vaihtelua on. Suurimmat ja pienimmät yksittäiset arvot sekä keskiarvot on lihavoitu.

TAULUKKO 7 Kuvat ja graafit yksittäisten yritysten vuosikertomuksissa

Vuosikertomus	Valokuvaa/sivu	Graafia/sivu
Finnair 2000	0,41	0,40
Finnair 2005	1,00	0,50
Finnair 2010	1,36	<b>0,11</b>
Keskiarvo	<b>0,92</b>	0,34
Kemira 2000	0,29	0,64
Kemira 2005	0,96	0,65
Kemira 2010	1,32	0,21
Keskiarvo	0,86	<b>0,50</b>
Kesko 2000	0,82	0,31
Kesko 2005	0,42	0,26
Kesko 2010	0,33	0,15
Keskiarvo	0,52	<b>0,24</b>
Metso 2000	0,27	0,49
Metso 2005	<b>1,57</b>	0,34
Metso 2010	0,31	0,30
Keskiarvo	0,71	0,38
Fortum 2000	0,74	<b>0,72</b>
Neste Oil 2005	0,46	0,27
Neste Oil 2010	0,35	0,27
Keskiarvo	0,52	0,42
Outokumpu 2000	0,33	0,57
Outokumpu 2005	0,68	0,38
Outokumpu 2010	<b>0,02</b>	0,24
Keskiarvo	<b>0,34</b>	0,40
Stora Enso 2000	0,69	0,39
Stora Enso 2005*	0,24	0,31
Stora Enso 2010*	1,31	0,20
Keskiarvo	0,75	0,30
Wärtsilä 2000	1,13	0,37
Wärtsilä 2005*	0,47	0,49
Wärtsilä 2010	0,06	0,23
Keskiarvo	0,55	0,36

## 6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Myönnän, että lähdin tekemään tutkimusta varsin kriittiseltä kannalta, sillä minulla oli ennen vuosikertomusten läpikäymistä itselläni selvä mielipide siitä, mitä tulisin löytämään. Luulin, että törmäisin laajaan joukkoon yltiöpositiivisia kuvia ja epäilyttäviä graafeja. Hyvin pian kävi kuitenkin selväksi, että näin asia ei ole. Valtaosa kuvista oli Punctuminsa, subjektiivisen ja tunteellisen elementin, suhteen selvästi neutraaleja, eikä graafeistakaan löytynyt hirveästi kritisoitavaa. Mitä pidemmälle tutkimukseni eteni, sitä selvemmäksi kävi se, että ehkäpä tutkijan ennakkoasenne oli ollut vailla perusteita. Tietysti voidaan miettiä sitäkin, että ylikompensoinko omaa asennettani arvioidessani kuvia ja täten päädyin neutraalimpaan lopputulokseen? Se on tietysti mahdollista, mutta työn luonne sisältää tämän riskin, sillä tutkimus nojaa kuvien suhteen kuitenkin vahvasti hermeneuttiseen tulkintaan.

### 6.1 Valokuvien ja graafien merkitys vuosikertomuksissa

Kuten on tullut todettua, ei tutkimukseni paljastanut valokuvien ja graafien yltiöpositiivisuutta suomalaisten pörssiyhtiöiden vuosikertomuksissa. Sen sijaan näyttäisi siltä, että ainakin valitut yritykset ovat ammattitaitoisen hillittyjä, mitä tulee valokuvien ja graafien kieleen heidän vuosikertomuksissaan. Valokuvien ja graafien lukumäärä ja läsnäolo jokaisessa raportissa puhuu kuitenkin omaa kieltään. Yhdessä vuosikertomuksessa on keskimäärin 60,33 valokuvaa ja 40,33 graafia. Kuvien ja graafien merkitys on tunnustettu ja vuosikertomusten taidokkaat tarinat ovat ammattilaisten tuottamia. Digitaali- ja painotekniikka on ottanut aimo harppauksen eteenpäin ja se näkyy selvästi kuvien ja graafien lukumäärän nousuna. Vuosikertomusten sivumäärän suhteen on nähtävissä samankaltainen nouseva trendi.

Kävin läpi 24 vuosikertomusta ja kuvakielen suhteen todellisia ohilaukauksia tuli 2 (Fortum 2000 ja Outokumpu 2005). Kuvilla kerrottu tarina ei ollut missään suhteessa vuosikertomukseen. Finnair poikkesi muista tutkimuskohteista olemalla selvästi eniten mainostava siinä, missä muut puolestaan säilyttivät objektiivisemmän otteen yrityksensä varsinaisen toiminnan esittelyyn. Sekä Wärtsilä (0,06 kuvaa/sivu) että Outokumpu (0,02 kuvaa/sivu) olivat vuoden 2010 vuosikertomuksiinsa valinneet poikkeuksellisen minimalistisen linjan erityisesti valokuvien suhteen. Stora Enso taas oli mielestäni löytänyt täysin uudentyyppisiä, inhimillisiä, piirteitä omaan vuoden 2010 vuosikertomukseensa. Näkemykseni mukaan kaikki tutkimuksen kohteena olleet yritykset ovat vuosikertomustensa suhteen toimineet tiettyjen lausumattomien mallien mukaisesti, toisiaan seuraillen, vaikka vaihtelua onkin ollut paljon. Jää nähtäväksi, onko vuoden 2010 kertomuksissa sitten jonkinlaista isomman murroksen ja hajautumisen merkkiä.

## 6.2 Tulokset suhteessa aikaisempaan tutkimukseen

Käsillä olevan tutkimuksen mukaan kaikissa käsitellyissä vuosikertomuksissa on runsaasti valokuvia ja graafeja. Valokuvia yhdessä vuosikertomuksessa on keskimäärin 60,33 ja graafeja 40,33 kappaletta. Vuosikertomusten sivumäärän keskiarvo on 121,83 ja sen vuotuinen kehitys tutkimuksen kohteina olleina vuosina 2000: 89,13, 2005: 118,75 ja 2010: 157,63 on ollut kasvava. Tulokset ovat tältä osin linjassa, sillä huomataan, että niin sivujen kuin valokuvien ja graafienkin määrä on ollut noususuunnassa verrattuna kahden vuosikymmenen takaisiin tutkimuksiin. Tosin kuvien ja graafien suhteen on nyt jo käännetty suunta hieman maltillisempiin määriin, kuten kuvio 2 (luku 5.3) osoittaa. Taustalla on luonnollisesti paino- ja digitaalitekniikan huima kehitys, mikä on vaikuttanut raporttien laajamittaiseen kehittymiseen ja täydelliseen muodonmuutokseen viimeisten kahden vuosikymmenen aikana.

Aikaisempi tutkimus on todennut, että vuonna 1989 isojen yritysten vuosikertomuksissa Yhdistyneessä kuningaskunnassa esiintyi keskimäärin 5,9 graafia ja 30% niistä esitettiin väärin. (Beattie ja Jones, 1992, 300). Lisäksi Yhdysvalloissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa toimivat johtavat teollisuusyritykset ovat käyttäneet graafeja 92- (USA) ja 80-prosenttisesti (UK) keskiarvojen ollessa 13,0 (USA) ja 7,7 (UK) graafia vuosikertomusta kohden. (Beattie ja Jones, 1997, 33, 61-62) Näin ollen graafien kattavuudessa ja määrässä ollaan selvästi isommassa mittakaavassa kuin 90-luvulla. On varsin helppoa olettaa, että painotekniikan täydellinen digitalisoituminen on vahvasti tämänkin kehityskulun taustalla.

On myöskin todettu graafien, ja erityisesti värillisten graafien, esittävän informaation käyttäjäystävällisemmin kuin perinteiset taulukot. Graafit ovat toivottuja, sillä osakkaat käyttävät alle viisi minuuttia vuosikertomuksen katseluun. (Beattie ja Jones, 1997, 34-35) Tutkituista graafeista kaikki olivat värillisiä – tosin nykyään värillisyyttä ei enää ole taloudellisesti niin merkittävä kysymys kuin aiemmin.

*Simpsonin (1996)* ja *Gravesin (1996)* mukaan vuosikertomusten kuvilla on tarkoitus aikaansaada välinpitämättömyyttä sekä totuus- ja viidearvoa toiminnan jatkumisen mahdollistamiseksi. (Simpson, 1996, 231, 245) ja (Graves, 1996, 57, 83-84) Tämän tutkimuksen kuvat on todettu vaikutelmaltaan suurimmaksi osaksi neutraaleiksi ja erityisesti runsaiden täyte- ja teemakuvien osalta voitaneen sanoa, että tutkimus viittaa samaan suuntaan Simpsonin ja Gravesin kanssa.

*Campbell, McPhail ja Slack (2009)* ovat todenneet, että vuoden 2000 vuosikertomusten pituus oli keskimäärin 90 sivua. Lisäksi varsinainen tilinpäätösinformaatio on oikeastaan enää tekninen liite muuten erittäin monimutkaisessa ja hienostuneessa tuotteessa. (Campbell, McPhail, Slack, 2009, 908) Tämä vastaa täysin käsillä olevan tutkimuksen tulosta, missä vuoden 2000 keskiarvoksi sivumäärän suhteen saatiin 89,13. Lisäksi on helppoa todeta, että

vuosikertomuksissa panostetaan vahvasti tarinoihin ja teemoihin tilinpäätösinformaation ollessa sivuosassa.

*Stanton & Stanton (2002)* huomasivat, että tutkijoilla on useimmiten varsin rajallinen näkökulma vuosikertomuksiin ja vain harvat käsittelevät vuosikertomuksia kokonaisina. Tämä on luonnollisesti aiheuttanut eriäviä tulkintoja vuosikertomusten roolista ja tarkoituksesta. Stantonien näkemys kuviin keskittyneistä tutkimuksista toi esille muun muassa seuraavaa: (1) valokuvilla ja graafeilla on pyritty lisäämään haluttua tulkintaa kerronnasta, (2) symboleita käytetään tietoisesti tässä merkityksessä, (3) valokuvia käytetään tekemään raportoinnin kohde henkilökohtaisemmaksi lukijalle. Tällainen lähestymistapa heijastelee sitä, miten ihmisten ajatellaan käyttäytyvän tietyn tyyppisiä sisältöjä kohtaan, eikä niinkään sitä, miten he itse asiassa käyttäytyvät. Valokuvien yhtenä tehtävänä on siis vakuuttaa lukijat raportin uskottavuudesta. (Stanton & Stanton, 2002, 487)

Stantonien tutkimus tuo esille sen tosiasian, että tutkijat ovat harvoja poikkeuksia lukuunottamatta tutkineet raportteja omasta, kapeasta, näkökulmastaan muodostaen näin oman totuutensa asiasta. Vuosikertomuksissa on nähtävissä monta erilaista tarinaa, joista jokainen voi valita omansa. (Stanton & Stanton, 2002, 495-496) Stantonien tutkimuksessa on useita piirteitä, jotka on helppo tunnistaa myös omasta tutkimuksestani. Näkökulmani vuosikertomuksiin on ollut varsin kapea ja tämä on varmaankin vaikuttanut tulkintaani asioista. Lisäksi Stantonien esittämät tulokset 1,2 ja 3 tuntuvat subjektiivisesti päteviltä myös lukemieni suomalaisten vuosikertomusten suhteen.

### 6.3 Pohdinta

Tutkimustani leimaa selvästi kuvien subjektiiviseen arviointiin liittyvät riskit, jonka takia tutkimuksen luotettavuus on rajallinen. Lisäksi käyttämäni menetit eivät ole yleispätevästi jäsenyöneitä, vaan on selvää, että tarkoituksenmukaisuuden vuoksi olen joutunut tekemään kompromisseja. On kuitenkin myös jo useaan kertaan todettu, että tutkimusasetelmani jo lähtökohtaisesti sisältää mainitut riskit luotettavuutensa ja yleistettävyytensä suhteen.

Kuvien arviointi on osoittanut hankalan luonteensa heti tutkimuksen alusta lähtien. Kuvien tulkinta on vahvasti subjektiivista ja henkilökohtaista. Se, mitä minä olen näissä kuvissa nähnyt tai ollut näkemättä voi paljastua tai olla paljastumatta jollekin toiselle, jolla on erilainen konstruktio tästä yhteiskunnasta. On myöskin muistettava, että olen kuva-alalla amatööri, enkä omannut tarpeeksi kokemusta tämäntyyppisestä aiheesta ennen kuin kävin tämän tutkielman kimppuun.

On tunnustettava, että jos nyt lähtisin tekemään tutkimusta uudestaan, tekisin asioita hieman toisella tavalla. Vaikka omat tulokseni osoittavatkin, että kuvat ovat sinänsä neutraaleja, niissä on tuntumani mukaan kuitenkin



enemmän piirteitä positiiviseen kuin negatiiviseen suuntaan. Tällaisia usein esiintyviä piirteitä ovat esimerkiksi hymy, vesi, taivas, aurinko, kukka, esteettinen asetelma. Lisäksi on tiedostettava se, että omassa tulkinnassani on varmasti mukana myös ympäröivän tekstin vaikutusta, sillä on selvää, että on lähes mahdotonta katsoa kuvia ilman, että kiinnittäisi huomiota ympäröivään kontekstiin.

Kuvien luokittelun suhteen on tunnustettava, että Punctumin, subjektiivisen vaikutelman, perusteella tehtävä luokittelu oli vaikea tehtävä ja kuvia oli ehkä kuitenkin liikaa - olisi ollut syytä rajoittaa tutkimusta tietyt kriteerit täyttävään rajoitetumpaan kuvajoukkoon ja pyrkiä syvempään analyysiin, kuten tutkimukseni esikuvakseni ottamani Davisonkin teki. Se, että jo yhden kuvan analyysistä on pystynyt kirjoittamaan 25-sivuisen artikkelin kertonee siitä, että syvempään analyysiin todellakin on mahdollisuuksia.

Kesken tutkimukseen mukaan sisällyttämäni jako Spectrumin, sisällön, mukaan täyte-, teema- ja henkilökuviiin ei ole täysin onnistunut, enkä ole pystynyt soveltamaan luokittelua riittävän tarkasti kaikkiin joukon kuviin. Niinpä tuloksena on ainoastaan suuntaa-antava pseudotieteellinen jakauma kuvien aiheen suhteen. Näin on myös mukaan ottamani hymyn tunnistamisen kanssa, sillä henkilökuvien määrittely on liian väljä antaakseen tarkkaa tietoa asiasta. Epäilen hymyn kuitenkin olevan yksi vaikuttava elementti, millä vaikutetaan lyhyellä lukemisella saatavaan vaikutelmaan.

Eli - summa summarum - tarkempi luokkien muodostaminen Spectrumin, kohteen, suhteen jo ennen tutkimusta on välttämätöntä. Punctumin, vaikutelman, suhteen pyrkisin ehkä enemmän joko tutkimaan tiettyjä kuvia (kansi, toimialan pääkuva, toimitusjohtajat) syvällisemmin tai etsimään niitä pieniä positiivisia tekijöitä (hymy, aurinko, vesi, taivas, teksti), joiden yhteisvaikutus saa vuosikertomusten kokonaisvaikutelman taipumaan varovaisen positiiviseksi.

## LÄHTEET

- Beattie, V. ja Jones, M. J. 1997. A Comparative Study of the Use of Financial Graphs in the Corporate Annual Reports of Major U.S. and U.K. Companies. *Journal of International Financial Management & Accounting*, 8, 33-68. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-646X.00016/abstract >](http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/1467-646X.00016/abstract)
- Beattie, V. ja Jones, M. J. 2002. Measurement distortion of graphs in corporate reports: an experimental study. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 15 (4), 546-564. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=869838&show=abstract >](http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=869838&show=abstract)
- Beattie, V. ja Jones, M.J. 1992. The use and abuse of graphs in annual reports: a theoretical framework and an empirical study. *Accounting and Business Research*, 22 (88), 291-303. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://eprints.gla.ac.uk/796/ >](http://eprints.gla.ac.uk/796/)
- Campbell, D., McPhail, K., Slack, R. 2009. Face work in annual reports: A study of the management of encounter through annual reports, informed by Levinas and Bauman. *Accounting, Auditing & Accountability Journal*, 22 (6), 907-932. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1810490&show=abstract >](http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1810490&show=abstract)
- Chua, W. F. 1986. Radical Developments in Accounting Thought. *The Accounting Review* 61 (4), 601-632. [online]. [viitattu 11.9.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.jstor.org/stable/247360>](http://www.jstor.org/stable/247360)
- Davison, J. 2007. Photographs and accountability: cracking the codes of an NGO. *Accounting, Auditing & Accountability Journal* 20 (1), 133-158. [online]. [viitattu 8.6.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1596343&show=abstract >](http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1596343&show=abstract)
- Douglis, P. 2000. Photojournalism: telling it like it is. *Communication World* 17 (Feb), 44-47. [online]. [viitattu 8.6.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://web.ebscohost.com/ehost/detail?sid=4fc0d600-df6d-46b7-8efb-446f1ca5f347%40sessionmgr13&vid=1&hid=24&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=ufh&AN=2913339>](http://web.ebscohost.com/ehost/detail?sid=4fc0d600-df6d-46b7-8efb-446f1ca5f347%40sessionmgr13&vid=1&hid=24&bdata=JnNpdGU9ZWwhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=ufh&AN=2913339)
- Graves, F., Flesher D., Jordan R. 1996. Pictures and the bottom line: The television epistemology of U.S. annual reports. *Accounting, Organizations and Society* 21 (1), 57-88. . [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/036136829400026R >](http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/036136829400026R)

- Guba, E.G. & Lincoln Y.S. 1994. Competing paradigms in qualitative research. In Denzin N.K. & Lincoln Y.S. (Eds) Handbook of qualitative research. SAGE Publications, Thousand Oaks, 105-117.
- Hietaharju, M. 2006. Valokuvan voi repiä: valokuvan rakenne-elementit, käyttöympäristöt sekä valokuvatulkinnan syntyminen. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <https://jyx.jyu.fi/dspace/handle/123456789/13441> >
- Hines, R. 1988. Financial accounting: In communicating reality, we construct reality. *Accounting, Organizations and Society* 13 (3), 251-261. [online]. [viitattu 8.6.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0361368288900037> >
- Laine, M. 2005. Meanings of the term 'sustainable development' in Finnish corporate disclosures. *Accounting Forum* 29 (4), 395-413.
- Laine, M. 2009. Ensuring legitimacy through rhetorical changes? A longitudinal interpretation of the environmental disclosures of a leading Finnish chemical company. *Accounting, Auditing & Accountability Journal* 22 (7), 1029-1054.
- Laine, M. 2010. Towards Sustaining the Status Quo: Business Talk of Sustainability in Finnish Corporate Disclosures 1987-2005. *European Accounting Review* 19 (2), 247-274.
- Preston, A.M., Wright, C. ja Young, J.J. 1996. Imag[in]ing annual reports. *Accounting, Organizations and Society* 21 (1), 454-467. [online]. [viitattu 8.6.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/0361368295000325> >
- Ronkainen, S. 2005. Tiedon monitieteellisyys ja monitieteellisyyden seurauksia. Teoksessa Rantala, P., Tuominen, M., 2005. Rajoilla: puheenvuoroja tutkimuksen rajoista ja rajojen tutkimisesta. Lapin yliopisto, 213-234.
- Simpson, L.L. 1999. The Annual Report: An Exercise in Ignorance? Department of Accountancy and Business Law, Discussion Paper Series 197, Massey University, Turitea. [online]. [viitattu 8.6.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://web.ebscohost.com/ehost/detail?sid=e7cf961d-6478-4f80-bcec-d20db8f9bd9c%40sessionmgr14&vid=1&hid=24&bdata=JnNpdGU9ZWWhvc3QtbGI2ZQ%3d%3d#db=bsh&AN=3730359> >
- Stanton, P. ja Stanton J. 2002. Corporate annual reports: research perspectives used. *Accounting, Auditing & Accountability Journal* 15 (4), 478-500. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=869835&show=abstract> >
- Wilmshurst, T., Frost, G. 2000. Corporate environmental reporting: A test of legitimacy theory. *Accounting, Auditing & Accountability Journal* 13 (1), 10-26. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=869770&show=abstract> >

*VUOSIKERTOMUKSET*

- Finnair. 2000. Vuosikertomus 1999/2000. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana  
www-muodossa: <URL:  
[http://www.finnairgroup.com/sijoittajat/sijoittajat\\_11\\_1.html](http://www.finnairgroup.com/sijoittajat/sijoittajat_11_1.html) >
- Finnair. 2005. Vuosikatsaus 2005. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-  
muodossa: <URL:  
[http://www.finnairgroup.com/sijoittajat/sijoittajat\\_11\\_1.html](http://www.finnairgroup.com/sijoittajat/sijoittajat_11_1.html) >
- Finnair. 2010. Logbook. Vuosikatsaus 2010. [online]. [viitattu 25.5.2011].  
Saatavana www-muodossa: <URL:  
[http://www.finnairgroup.com/sijoittajat/sijoittajat\\_11\\_1.html](http://www.finnairgroup.com/sijoittajat/sijoittajat_11_1.html) >
- Fortum. 2000. Vuosikertomus 2000. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana  
www-muodossa: <URL:  
<http://www.fortum.com/fi/sijoittajat/arkisto/pages/default.aspx> >
- Kemira. 2000. Vuosikertomus 2000. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana  
www-muodossa: <URL:  
[http://www.kemira.com/fi/media/publications/annualreport/archive/  
pages/default.aspx](http://www.kemira.com/fi/media/publications/annualreport/archive/pages/default.aspx) >
- Kemira. 2005. Vuosikertomus 2005. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana  
www-muodossa: <URL:  
[http://www.kemira.com/fi/media/publications/annualreport/archive/  
pages/default.aspx](http://www.kemira.com/fi/media/publications/annualreport/archive/pages/default.aspx) >
- Kemira. 2010. Vuosikertomus 2010. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana  
www-muodossa: <URL:  
[http://www.kemira.com/fi/media/publications/annualreport/archive/  
pages/default.aspx](http://www.kemira.com/fi/media/publications/annualreport/archive/pages/default.aspx) >
- Kesko. 2000. Vuosikertomus 2000. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana  
www-muodossa: <URL:  
<http://www.kesko.fi/fi/Sijoittajat/Taloustieto/Vuosikertomukset/> >
- Kesko. 2005. Keskon vuosi 2005. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-  
muodossa: <URL:  
<http://www.kesko.fi/fi/Sijoittajat/Taloustieto/Vuosikertomukset/> >
- Kesko. 2010. Keskon vuosi 2010. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-  
muodossa: <URL:  
<http://www.kesko.fi/fi/Sijoittajat/Taloustieto/Vuosikertomukset/> >
- Metso. 2000. Vuosikertomus 2000. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-  
muodossa: <URL:  
[http://www.metso.com/fi/corporation/ir\\_fin.nsf/WebWID/WTB-  
041116-2256F-  
DEF1C?OpenDocument&mid=111813BFDDAFAD76C22575B5003A067B](http://www.metso.com/fi/corporation/ir_fin.nsf/WebWID/WTB-041116-2256F-DEF1C?OpenDocument&mid=111813BFDDAFAD76C22575B5003A067B) >
- Metso. 2005. Vuosikatsaus 2005. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-  
muodossa: <URL:  
[http://www.metso.com/fi/corporation/ir\\_fin.nsf/WebWID/WTB-  
041116-2256F-  
DEF1C?OpenDocument&mid=111813BFDDAFAD76C22575B5003A067B](http://www.metso.com/fi/corporation/ir_fin.nsf/WebWID/WTB-041116-2256F-DEF1C?OpenDocument&mid=111813BFDDAFAD76C22575B5003A067B) >

- Metso. 2010. Tuloksia yhdessä tekemällä. Vuosikertomus 2010. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: [http://www.metso.com/fi/corporation/ir\\_fin.nsf/WebWID/WTB-041116-2256F-DEF1C?OpenDocument&mid=111813BFDDAFAD76C22575B5003A067B](http://www.metso.com/fi/corporation/ir_fin.nsf/WebWID/WTB-041116-2256F-DEF1C?OpenDocument&mid=111813BFDDAFAD76C22575B5003A067B) >
- Neste Oil. 2005. Vuosikertomus 2005. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.nesteoil.fi/default.asp?path=35,52,107,2378> >
- Neste Oil. 2010. Meillä on visio. Vuosikertomus 2010. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.nesteoil.fi/default.asp?path=35,52,107,2378> >
- Outokumpu. 2000. Vuosikertomus 2000. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.outokumpu.com/Investors/Downloads/Annual-Reports/> >
- Outokumpu. 2005. Vuosikertomus 2005. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.outokumpu.com/Investors/Downloads/Annual-Reports/> >
- Outokumpu. 2010. Annual Report 2010. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.outokumpu.com/Investors/Downloads/Annual-Reports/> >
- Stora Enso. 2000. Annual Report 2000. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.storaenso.com/media-centre/publications/annual-report/older-annual-reports/Pages/older-annual-reports.aspx> >
- Stora Enso. 2005. Konserni 2005. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.storaenso.com/media-centre/publications/annual-report/older-annual-reports/Pages/older-annual-reports.aspx> >
- Stora Enso. 2010. Rethink. Stora Enso 2010. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.storaenso.com/media-centre/publications/annual-report/Pages/annual-report.aspx> >
- Wärtsilä. 2000. Vuosikertomus 2000. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.wartsila.com/fi/sijoittajat/IR-kirjasto/raportit> >
- Wärtsilä. 2005. Annual Report '05. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.wartsila.com/fi/sijoittajat/IR-kirjasto/raportit> >
- Wärtsilä. 2010. Globaalit ratkaisut paikallisiin tarpeisiin. Vuosikertomus 2010. [online]. [viitattu 25.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.wartsila.com/fi/sijoittajat/IR-kirjasto/raportit> >

## WWW-LÄHTEET

- Bohman, J., Critical Theory, The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2010 Edition), [online]. [viitattu 13.8.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://plato.stanford.edu/entries/critical-theory/>](http://plato.stanford.edu/entries/critical-theory/)
- Finlex, Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336. [online]. [viitattu 13.8.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336)
- Finnair, historia. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.finnairgroup.com/konserni/konserni\\_14\\_1.html >](http://www.finnairgroup.com/konserni/konserni_14_1.html)
- Jyväskylän yliopisto, Menetelmäpolkuja humanisteille. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja>](https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja)
- Kauppalehti.fi, Finnair, osake. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1112 >](http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1112)
- Kauppalehti.fi, Kemira, osake. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1025 >](http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1025)
- Kauppalehti.fi, Kesko A, osake. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1027 >](http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1027)
- Kauppalehti.fi, Metso, osake. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1031 >](http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1031)
- Kauppalehti.fi, Neste Oil, osake. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1901 >](http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1901)
- Kauppalehti.fi, Outokumpu, osake. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1129 >](http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1129)
- Kauppalehti.fi, Stora Enso A, osake. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1052 >](http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1052)
- Kauppalehti.fi, Wärtsilä, osake. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana [www-muodossa: <URL: http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1059 >](http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/porssikurssit/osake/index.jsp?klid=1059)

- Kemira, historia. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.kemira.com/fi/aboutus/history/Pages/default.aspx> >
- Kesko, historia. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.kesko.fi/fi/Kesko-yrityksena/Keskon-historia/> >
- Metso, historia. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: [http://www.metso.com/fi/corporation/about\\_fin.nsf/WebWID/WTB-041026-2256F-0E48B?OpenDocument](http://www.metso.com/fi/corporation/about_fin.nsf/WebWID/WTB-041026-2256F-0E48B?OpenDocument) >
- Neste Oil, historia. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.nesteoil.fi/default.asp?path=35,52,62,163> >
- Routio, P. Tiedon hakeminen teksteistä. [online]. [viitattu 17.8.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www2.uiah.fi/projekti/metodi/040.htm>>
- Stora Enso, historia. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://81.209.16.116/history> >
- Wikipedia, Finnair. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Finnair> >
- Wikipedia, Kemira. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kemira> >
- Wikipedia, Kesko. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Kesko> >
- Wikipedia, Metso. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: [http://fi.wikipedia.org/wiki/Metso\\_\(yritys\)](http://fi.wikipedia.org/wiki/Metso_(yritys)) >
- Wikipedia, Neste Oil. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: [http://fi.wikipedia.org/wiki/Neste\\_Oil](http://fi.wikipedia.org/wiki/Neste_Oil) >
- Wikipedia, Outokumpu. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: [http://fi.wikipedia.org/wiki/Outokumpu\\_\(yritys\)](http://fi.wikipedia.org/wiki/Outokumpu_(yritys)) >
- Wikipedia, Stora Enso. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: [http://fi.wikipedia.org/wiki/Stora\\_Enso](http://fi.wikipedia.org/wiki/Stora_Enso) >
- Wikipedia, Wärtsilä. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://fi.wikipedia.org/wiki/W%C3%A4rtsil%C3%A4> >
- Wärtsilä, historia. [online]. [viitattu 26.5.2011]. Saatavana www-muodossa: <URL: <http://www.wartsila.com/fi/about/yhtio-johto/Historia> >